SPORTBELEID WESTSTELLINGWERF 2025-2029

Sport en bewegen voor iedereen!

gemeente Weststellingwerf

In onze bruisende sportgemeente is iedereen in beweging!

VAN BUURTSPORTCOACH TOT BEWEEGTUIN: SAMEN CREËREN WE EEN SPORTIEVE TOEKOMST WAARIN NIEMAND BUITENSPEL STAAT.

Voorwoord

Met gepaste trots presenteer ik je ons nieuwe sport- en beweegbeleid. Een beleid dat niet alleen op papier staat, maar is gevormd door de kennis, ervaring en betrokkenheid van velen. Mijn dank gaat dan ook uit naar alle sportverenigingen, het onderwijs, commerciële sportaanbieders, inwoners, collega's en alle anderen die hebben meegedacht, meegepraat en meegewerkt. Samen maken we het verschil.

Sport en bewegen zijn volop in ontwikkeling. Ze raken steeds meer aan thema's als gezondheid, welzijn, ontmoeting en meedoen. In onze gemeente, met haar groene openbare ruimte, goede sportlocaties, actieve verenigingen en vele vrijwilligers, liggen mooie kansen om iedereen in beweging te krijgen én te houden.

Dit beleidsstuk markeert dan ook geen eindpunt, maar een stevig startpunt. Een basis om verder te bouwen aan een vitale, verbonden en gezonde samenleving. We blijven in gesprek, blijven samenwerken en blijven zoeken naar wat nodig is. Want alleen samen zorgen we ervoor dat sport en bewegen bijdragen aan het welzijn van al onze inwoners.

Ik nodig je van harte uit om samen in beweging te blijven – met energie, in samenwerking en met ambitie.

Roelof Theun Hoen
Wethouder

'DIT BELEIDSSTUK MARKEERT DAN OOK GEEN EINDPUNT, MAAR EEN STEVIG STARTPUNT'

Samenvatting

Om dit plan te maken, hebben we veel (literatuur) onderzoek gedaan, werkbezoeken afgelegd en gesproken met verschillende organisaties en sportaanbieders. Dit plan is geen eindpunt: we blijven in gesprek om sport en bewegen in onze gemeente te verbeteren.

Sport en bewegen zijn belangrijk voor de samenleving. Ze zorgen voor een betere gezondheid, een actieve leefstijl, een sterkere mentale weerbaarheid en meer sociale contacten. Maar sporten is vooral ook leuk!

VIER BELANGRIJKE ONTWIKKELINGEN

In dit nieuwe sportbeleid houden we rekening met vier belangrijke veranderingen in de maatschappij:

1. **Ouder worder** (er komen steeds meer ouderen)
2. **Overgewicht** (steeds meer mensen hebben overgewicht)
3. **Kansenongelijkheid** (niet iedereen heeft dezelfde mogelijkheden om te sporten)
4. **Individualisering** (mensen sporten vaker alleen)

Onze ambitie

'Het creëren van een toegankelijk sportklimaat waarbinnen iedere inwoner van Weststellingwerf op een plezierige manier kan sporten en bewegen, ondersteund door een sterk verenigingsleven en een goed ingerichte openbare ruimte, waarbij het sportbeleid bijdraagt aan gezondheid en bredere maatschappelijke doelen binnen het sociaal domein.'

DRIE BELEIDSLIJNEN EN 12 SPEERPUNTEN

We nemen je in ons plan mee in de drie beleidslijnen en de twaalf speerpunten.

Beleidslijn 1

Meer mensen aan het sporten krijgen

We zorgen ervoor dat sport toegankelijk is voor iedereen, bijvoorbeeld op scholen, in buurten en bij verenigingen. Ook praten we met inwoners over wat zij nodig hebben om te kunnen sporten. Een belangrijk punt is dat alle kinderen op de basisschool een zwemdiploma halen. De komende jaren werken we aan de volgende speerpunten: ondersteuning en activering, op scholen, verenigingen en in de wijk, kansengelijkheid voor sportparticipatie, inspireren door middel van (top)sportevenementen, het sportplatform als basis voor doorontwikkeling en innovatie praktijkonderzoek.

Speerpunten

1. Ondersteuning en activering, op scholen, verenigingen en in de wijk.
2. Kansengelijkheid voor sportparticipatie.
3. Inspireren door middel van (top)sportevenementen.
4. Het sportplatform als basis voor doorontwikkeling en innovatie.
5. Praktijkonderzoek.

Beleidslijn 2

Sterke sportverenigingen

Sportverenigingen zijn belangrijk voor onze gemeente. We helpen clubs om toekomstbestendig te worden. Dit doen we bijvoorbeeld door te werken aan:

- Duidelijke gedragsregels voor sporters
- Een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor trainers
- Een vertrouwenspersoon bij elke club
- Goed opgeleide trainers en coaches

Ook stimuleren we verenigingen om ‘open clubs’ te worden, zodat ook mensen zonder lidmaatschap mee kunnen doen. Daarnaast zetten we ons in voor inclusie, zodat sporten toegankelijk is voor iedereen. De speerpunten van deze beleidslijn zijn: kwaliteit en toekomstbestendigheid verenigingsaanbod, inclusie en meer ‘open club’ karakter.

Speerpunten

6. Kwaliteit en toekomstbestendigheid verenigingsaanbod.
7. Inclusie.
8. Meer ‘open club’ karakter.

Beleidslijn 3

Betere sportfaciliteiten

We verbeteren de plekken waar mensen kunnen sporten. Dit geldt voor zowel georganiseerde sport (zoals sporthallen en clubs) als vrije sport in openbare ruimtes (zoals parken en speeltuinen). Hierbij werken we samen met andere sectoren, zoals recreatie en ruimtelijke ordening. We willen werken aan de volgende speerpunten: proces regievorming accommodatiebeleid, ondersteuning (geprivatiseerde) verenigingsaccommodaties, ruimte bieden aan initiatieven van inwoners en beleidsontwikkeling op activiteiten in de openbare beweegruimte.

Speerpunten

9. Proces regievorming accommodatiebeleid.
10. Ondersteuning (geprivatiseerde) vereniging accommodatie.
11. Ruimte bieden aan initiatieven van inwoners.
12. Beleidsontwikkeling op activiteiten in de openbare beweegruimte.

Uitvoering

‘Sport en bewegen is voor iedereen!’

In onze bruisende sportgemeente is iedereen in beweging!

Hoe meten we succes?

We hebben een evaluatiemodel ontwikkeld om te controleren of onze plannen werken. Hiermee houden we bij of onze doelen worden bereikt en passen we ons beleid aan waar nodig. Zo zorgen we ervoor dat iedereen in Weststellingwerf zo goed mogelijk kan sporten en bewegen.

Inhoudsopgave

	Voorwoord	**3**
	Samenvatting	**4**
	Inleiding	**7**
1	**Waarom nieuw sportbeleid?**	**8**
2	**Cijfers en feiten**	**12**
3	**Participatie als basis voor nieuw beleid**	**16**
4	**Ambitie en beleidslijnen**	**18**
	Beleidslijn 1: Verbinden van sportparticipatie, ‘sport & bewegen is voor iedereen!’	**20**
	Beleidslijn 2: Versterken van de verenigingen	**28**
	Beleidslijn 3: Doorontwikkelen van een toekomstbestendige sportinfrastructuur	**32**
5	**Evaluatie**	**38**
	MAPE-model	**39**
	Instrumenten voor evaluatie	
	Bijlagen	**41**

Inleiding

Sport en bewegen hebben een grote maatschappelijke waarde. Ze bevorderen de algehele gezondheid, stimuleren een gezonde leefstijl, vergroten de mentale weerbaarheid en versterken de sociale samenhang. Bovendien dragen sport en beweging bij aan een betere levenskwaliteit[1]. Onderzoek toont aan dat fysieke activiteit de kans op aandoeningen verkleint, het immuunsysteem en uithoudingsvermogen verbetert en helpt bij het tegengaan van cognitieve achteruitgang bij ouderen[2]. Dit zorgt ervoor dat mensen beter functioneren in het dagelijks leven, minder vaak ziek zijn en productiever blijven. Voor ouderen betekent voldoende beweging dat ze langer zelfstandig kunnen blijven, wat uiteindelijk ook financiële voordelen met zich meebrengt.

Naast de directe gezondheidsvoordelen is sporten en bewegen voor veel mensen vooral een bron van plezier! Op sociaal vlak draagt sport, zeker in georganiseerd verband, bij aan een positief klimaat waarin mensen sociale vaardigheden ontwikkelen, vriendschappen sluiten en hun netwerk uitbreiden. Dit helpt om maatschappelijke uitsluiting tegen te gaan. Sportverenigingen spelen hierin een belangrijke rol, omdat ze mensen van verschillende leeftijden en achtergronden met een gedeelde passie samenbrengen en zo de gemeenschapszin versterken.

In het collegeprogramma[3] wordt dan ook niet voor niets de nadruk gelegd op het belang van ‘sporten voor alle leeftijden’. We streven ernaar dat iedereen ongeacht leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie, met plezier en op een veilige plek kan sporten en bewegen. Een uitdaging die vraagt om een ambitieus plan, waarbij een aantal aandachtspunten vanuit het collegeprogramma de kaders vormt:

- ✓ Betrek de belangrijkste stakeholders zoals onderwijs en verenigingen bij het opstellen van het nieuwe sportbeleid.
- ✓ Zet in op de verbinding met preventieve doelen in het sociaal domein.
- ✓ Versterk het voorbestaan en toekomstperspectief van sportverenigingen. Het initiatief moet vanuit verenigingen komen en de gemeente sluit daarbij aan.

Ons vierjarige beleidsplan ‘Sport en bewegen voor iedereen in Weststellingwerf!’ heeft drie doelen:

1. Onze ambitie en doelstellingen op het gebied van sport en bewegen.
2. Richting geven aan onze samenwerking met verenigingen en belanghebbenden.
3. Een (afwegings)kader voor toekomstige initiatieven.

Dit plan vormt de basis voor belangrijke keuzes, zowel op korte als lange termijn.

Verenigingen hebben actief meegedacht aan het beleidsplan en we hebben hun waardevolle feedback gehoord. Zo is er de behoefte aan inspirerend besturen binnen verenigingen, en aan dergelijke onderwerpen willen wij meer aandacht besteden via het sportplatform. Het door de gemeente geïnitieerde sportplatform heeft als doel kennisdeling en het brengen en halen van inspiratie. Deelnemers zijn sportverenigingen, scholen en andere belanghebbenden rondom sport en bewegen.

Met een gezamenlijke inzet van inwoners, verenigingen, clubs, scholen en de gemeente, werken we aan een nog sportievere toekomst voor iedereen in Weststellingwerf.

‘SPORT VERBINDT, VERSTERKT EN VERRIJKT LEVENS VAN JONG TOT OUD’

1 | Waarom nieuw sportbeleid?

Dit beleidsplan volgt het beleidsplan 2017-2022 (Zuidoost-Friesland) op. Anno 2024 krijgt sporten en bewegen steeds bredere erkenning. Het komt terug binnen verschillende beleidsterreinen, zoals gezondheid, onderwijs, leefbaarheid en jeugd. Daarom ligt in dit beleidsplan een sterke nadruk op integraliteit; met dit beleidsplan verbinden we sport en bewegen aan zowel ruimtelijk als het sociale domein. Hiermee draagt sport bij aan de kwaliteit van het publieke domein wat bijdraagt aan de maatschappelijke waarde ervan.

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Sport- en beweegbeleid is van cruciaal belang voor de gezondheid en het welzijn binnen de samenleving, vooral gezien de toenemende vergrijzing, de groeiende prevalentie van overgewicht, kansenongelijkheid en de toenemende individualisering in ons land. Deze trends brengen enorme uitdagingen met zich mee. We noemen hier vier relevante ontwikkelingen.

1. Hoewel **ouder worden** gepaard kan gaan met een afname in fysieke fitheid, blijkt uit onderzoek dat regelmatige lichaamsbeweging de sleutel is tot gezond ouder worden. Beweging helpt om de mobiliteit te behouden, vermindert het risico op chronische ziekten zoals hart- en vaatziekten en diabetes type 2, en draagt bij aan een betere mentale gezondheid. Met de juiste sport- en beweegprogramma's kunnen ouderen langer zelfstandig blijven, wat niet alleen hun kwaliteit van leven verbetert, maar ook de druk op de zorg verlaagt.

2. **Overgewicht** is een groeiend gezondheidsprobleem bij zowel jongere als oudere generaties. Deze aandoening verhoogt het risico op ernstige gezondheidsproblemen zoals diabetes, hoge bloeddruk en hartziekten. Kernelement in dit beleidsplan is het aanmoedigen van inwoners om actiever te worden. Dit bespaart niet alleen zorgkosten, maar draagt ook bij aan een vitalere en productievere samenleving.

3. **Kansenongelijkheid**
   Kansenongelijkheid is een groeiend probleem: kwetsbare groepen sporten steeds minder, waardoor de sportkloof toeneemt. Mensen met een laag inkomen, een praktische opleiding, een beperking of op hogere leeftijd zijn minder actief[4]. In regio's met een lager welvaartsniveau voldoen veel jongeren (12-18 jaar) en ouderen (65+) niet aan de beweegrichtlijnen. Dit heeft gevolgen voor de gezondheid. Mensen met een hoger opleidingsniveau en een goed inkomen leven gemiddeld langer in goede gezondheid. Daartegenover staat een groeiende groep met een laag inkomen en weinig sociale zekerheid, die gemiddeld korter leeft en eerder gezondheidsproblemen krijgt. Voldoende beweging draagt bij aan een betere gezondheid en verkleint de kans op ziekte op latere leeftijd.

   Ook kinderen in Nederland groeien niet allemaal op met gelijke kansen. Ongeveer 1 op de 15 kinderen groeit op in armoede[5]. Langdurige armoede kan nadelige gevolgen hebben voor de ontwikkeling van kinderen. Het is belangrijk dat zij, ondanks financiële zorgen, volwaardig kunnen meedoen, zowel op korte als lange termijn.

   Kinderen uit gezinnen met een hoger inkomen sporten aanzienlijk vaker dan kinderen uit gezinnen met een lager inkomen[6]. De gewoonte om te sporten ontstaat vaak in de kindertijd en blijft vaak behouden tijdens de tienerjaren. Jongeren uit gezinnen met een hoger inkomen geven vaker aan hun hele leven gesport te hebben. Voor hen is sport een vast onderdeel van hun wekelijkse ritme geworden, wat zorgt voor een langdurige sportdeelname. Kinderen uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status (SES) sporten minder vaak op structurele basis. Dit komt mogelijk doordat zij vaker ongeorganiseerde of vrijblijvende sportactiviteiten doen en doordat hun beweeggedrag op latere leeftijd minder gestimuleerd wordt.

   Daarnaast is de stijgende prijs van zwemlessen een probleem voor gezinnen met een lager inkomen. De helft van de ouders die minder dan modaal verdienen, heeft moeite om deze kosten te betalen. Door hoge kosten geeft een kwart van deze ouders aan hun kind niet naar zwemles te sturen. Hoewel financiële ondersteuning via gemeenten of stichtingen mogelijk is, blijkt dat veel ouders hiervan niet op de hoogte zijn. Bijna de helft (47 procent) wist hier niets van, terwijl 51 procent wel bekend was met de mogelijkheden, maar er lang niet altijd gebruik van maakte[7].

'SPORT VERBINDT MENSEN, VERKLEINT VERSCHILLEN EN DRAAGT BIJ AAN EEN GEZONDERE SAMENLEVING'

4. **Individualisering** is een andere trend in onze samenleving waarop we willen inspelen met ons sportbeleid. Tegenwoordig hebben mensen meer keuzevrijheid en zelfbeschikking, waardoor ze hun eigen leven naar eigen inzicht kunnen inrichten. Deze individualisering brengt echter ook uitdagingen met zich mee, zoals op het gebied van sociale cohesie. Sociale cohesie in onze moderne samenleving draait om hoe verschillende groepen mensen zich tot elkaar verhouden en ondanks hun verschillen een samenleving vormen. Door individualisering, migratie en toenemende ongelijkheden zijn deze verhoudingen de laatste decennia complexer geworden[8].

   Sport en bewegen kunnen een verbindende factor zijn tussen verschillende groepen mensen. Sporten bij een vereniging kan ervoor zorgen dat mensen een breder sociaal netwerk opbouwen en een toename in gemeenschapszin ervaren. Daarnaast is de sportclub één van de weinige plekken waar mensen met verschillende achtergronden samenkomen. Het verenigingsleven zorgt voor binding in de maatschappij.

   Aan de andere kant is de sportbehoefte van mensen veranderd. Het aantal individuele sporters neemt toe, vooral naarmate mensen ouder worden. Hoe ouder mensen worden, hoe meer ze alleen sporten en bewegen[9]. Om aan deze behoefte te voldoen, willen we ontmoetingen stimuleren door meer beweegmogelijkheden in de openbare te creëren waar individuele sporters samen kunnen komen.

   In ons sportbeleid houden we dus rekening met de trend van individualisering door sociale cohesie te versterken middels sport, maar ook door gehoor te geven aan de sportbehoefte van individuele sporters. We streven naar een balans waarin ontmoeting plaatsvindt tussen verschillende groepen mensen, terwijl inwoners ook de mogelijkheid hebben om zelfstandig te sporten en te bewegen.

Definitie sport en bewegen
Volgens de richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO)

'Onder sport en bewegen worden alle vormen van lichamelijke activiteit verstaan ter verbetering van de lichamelijke en/of psychische fitheid. Sport vindt veelal plaats aan de hand van (inter)nationaal afgesproken regels en is gericht op prestaties met een competitie- of wedstrijdelement. Bewegen richt zich vooral op het verbeteren van de fysieke en mentale gezondheid. Hierbij kan gedacht worden aan bewegen bij een sportclub, thuis, in de wijk, op school en in de zorg'.

Wat bedoelen we met sport en bewegen?
Met sport bedoelen we zowel georganiseerde sport als andere vormen van sport.

- ✓ Georganiseerde sport is sport die wordt aangeboden door een sportvereniging, meestal alleen voor de eigen leden.
- ✓ Anders georganiseerde sport is sport die niet via een vereniging gaat. Denk bijvoorbeeld aan activiteiten van buurtsportcoaches, sportscholen, hardloopgroepjes of mensen die zelf gaan wandelen of fietsen.

Een sportvereniging is een club die is aangesloten bij een sportbond. Die sportbond valt onder de landelijke organisatie NOC*NSF.

Om te meten hoeveel mensen sporten en bewegen, gebruiken we twee normen:
- ✓ De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)
- ✓ De FIT-norm

Mensen die aan één van deze normen voldoen, hebben vaak een betere gezondheid.

BEWEEGRICHTLIJN VOOR KINDEREN VAN 4 TOT 18 JAAR
- ✓ Minimaal één uur per dag matig of zwaar intensieve inspanning.
- ✓ Minimaal drie keer per week spier- en botversterkende activiteiten.
- ✓ Voorkom veel stilzitten.

BEWEEGRICHTLIJN VOOR VOLWASSENEN EN SENIOREN
- ✓ Minimaal 150 minuten per week matig of zwaar intensieve inspanning, verspreid over meerdere dagen.
- ✓ Minimaal twee keer per week spier- en botversterkende activiteiten, voor senioren aangevuld met balansoefeningen.
- ✓ Voorkom veel stilzitten.

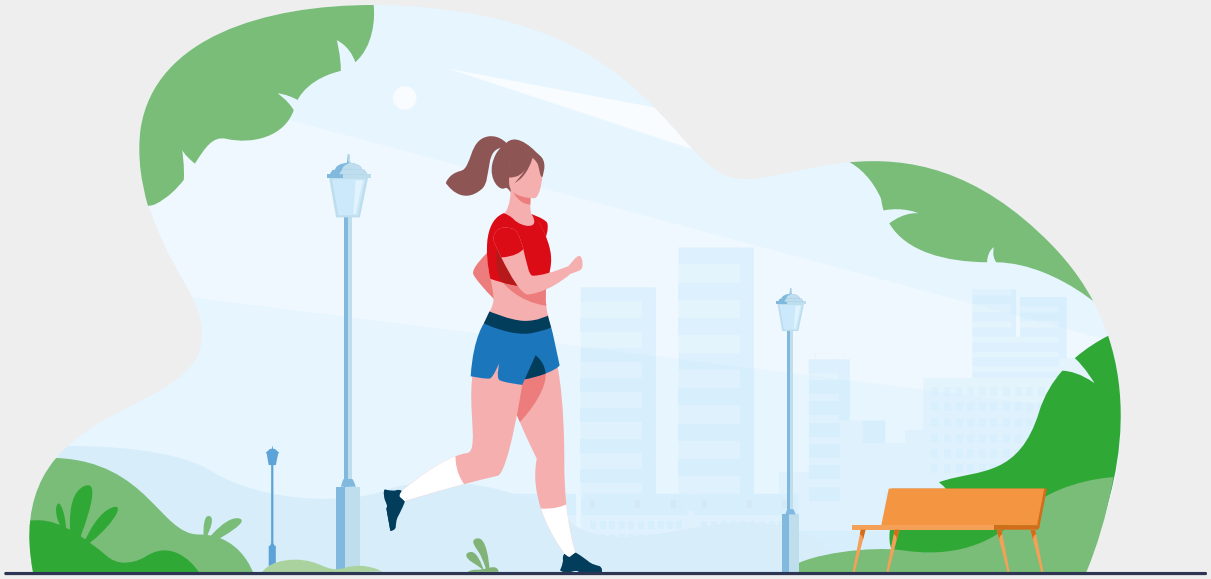

2 | Cijfers en feiten

INWONERS

De gemeente Weststellingwerf telt ruim 26.000 inwoners in 2024[10]. De gemeente bestaat uit 26 dorpen. Wolvega is met ongeveer 13.400 inwoners het dorp met de meeste inwoners, gevolgd door Noordwolde (3.600 inwoners). Deze dorpen vervullen een centrumrol voor de andere dorpen.

Naar verwachting zal de bevolking van Weststellingwerf tot 2040 toenemen met ongeveer 1.700 inwoners (+7%)[11]. In de periode tot 2030 zal vooral het aantal kinderen (0- tot 14-jarigen) toenemen (+11% t.o.v. 2024). Daarna zal tot 2040 het aantal ouderen (65 jaar en ouder) het meest toenemen (+15%).

'DE CIJFERS LATEN HET ZIEN: DE POTENTIE OM WEST-STELLINGWERF IN BEWEGING TE KRIJGEN IS GROTER DAN OOIT'

BEWEEGGEDRAG

In Weststellingwerf voldoet 42,4% van de inwoners aan de beweegrichtlijn[12]. Landelijk gezien is het percentage hoger, namelijk 47,5%. Ook het percentage inwoners met overgewicht in Weststellingwerf verschilt met het landelijke. In Weststellingwerf hebben er in 56,6% inwoners overgewicht terwijl het landelijke percentage met overgewicht 50,3% is. Ten opzichte van de landelijke percentages doet Weststellingwerf het dus minder goed op het gebied van beweging en overgewicht.

SPORTDEELNAME

In 2022 sportte 47,6% van de volwassen inwoners (18 jaar en ouder) van Weststellingwerf tenminste één keer per week[13]. De laatste jaren is het aandeel wekelijkse sporters in de gemeente met ongeveer vijf procentpunten gestegen. De wekelijkse sportdeelname in Weststellingwerf is aanzienlijk lager dan het landelijk gemiddelde in 2022 (53,6%). Ook in vergelijking met de referentiegemeenten is de wekelijkse sportdeelname laag. Wel scoort de gemeente vergelijkbaar met het gemiddelde van de VSG-regio Fryslân (47,9%). De wekelijkse sportdeelname onder de jongere inwoners in Weststellingwerf is niet bekend. Landelijk is het percentage wekelijkse sporters onder ouderen gestegen, terwijl dit onder jongeren juist is gedaald. Volwassenen laten een licht stijgende trend zien.

SOCIAAL-ECONOMISCHE STATUS

De sociaal-economische status (SES) geeft inzicht in de positie van huishoudens op de welvaartsladder. De SES-score is een combinatie van drie categorieën: financiële welvaart, opleiding en arbeidsverleden[14]. Deze categorieën worden per huishouden opgeteld, wat resulteert in een gemiddelde per wijk, gemeente of land. Weststellingwerf zit net boven het landelijk gemiddelde. Desondanks hebben de twee grootste dorpen binnen onze gemeente, Wolvega en Noordwolde, een lagere SES-score die onder het Nederlands gemiddelde ligt[15]. Dit betekent dat deze dorpen een lagere sociaal-economische status hebben dan gemiddeld in Nederland, waardoor een deel van de inwoners waarschijnlijk in minder hoge welvaart leeft.

Ondanks de lagere SES-score in Wolvega en Noordwolde, is het gemiddelde ledenpercentage in beide dorpen hoger dan vergelijkbare dorpen met lage SES-scores[16]. Over het algemeen is in dorpen met een lagere SES-score het ledenpercentage ook aan de lagere kant, maar dat is in Weststellingwerf niet zo. Dit toont aan dat we op

het goede spoor zitten en dit moeten vasthouden. Vooral voor inwoners met een lage SES kan sporten op vele aspecten (gezondheid, sociaal netwerk) een positieve bijdrage leveren die zij hard nodig hebben.

SPORTLIDMAATSCHAP

In 2022 was **28,6**% van de inwoners van Weststellingwerf (via een sportvereniging) lid van tenminste één sportbond[17]. De laatste jaren is dit aandeel licht afgenomen. Wel ligt het aandeel in de gemeente nog hoger dan het landelijke gemiddeld (**24,4**%)[18]. Landelijk is het sportbondlidmaatschap onder de bevolking na een periode van afname weer toegenomen. In vergelijking met het landelijk gemiddelde waren in 2022 relatief veel inwoners van Weststellingwerf lid van de voetbal- en volleybalbond en de sportvisserijbond. Het aantal inwoners met een lidmaatschap bij de atletiek-, hockey- en tennisbond lag daarentegen lager. De afgelopen jaren is het aandeel inwoners van de gemeente met een lidmaatschap bij de volleybalbond sterk afgenomen. Ook het aantal leden van andere grote sportbonden is afgenomen, waaronder die van de voetbalbond; de bond met de meeste leden in de gemeente (**7,7**%).

SPORTACCOMMODATIES

Binnen- en buitensportaccommodaties worden vooral door de Nederlandse jeugd gebruikt voor sportbeoefening[19]. Het gebruik van deze accommodaties neemt af naarmate de leeftijd toeneemt. Het gebruik van sporthallen en sportvelden is na een periode van daling weer gestabiliseerd (figuur 1). De meeste Nederlanders sporten in de openbare ruimte. Dit gebruik is de afgelopen jaren juist toegenomen (niet in figuur). Weststellingwerf telt **vijf** sporthallen en **tien** gymzalen (tabel 1). Er is geen sportzaal in de gemeente aanwezig. De meeste accommodaties zijn in eigendom van de gemeente Weststellingwerf. Stichting Simant is een onderwijsstichting. Bij het Linde College in Wolvega heeft zij een sporthal. De sporthal is buiten schooltijden te huur voor externen. Ook de stichtingen Matthijsje en Comprix zijn onderwijsstichtingen die beschikken over een binnensportaccommodaties in Westellingwerf. Stichting De Groote Veenpolder beheert de dorpsaccommodatie in Munnekeburen. Sporthal De Schakel is onderdeel van de dorpsaccommodatie.

Weststellingwerf telt **negentien** sportparken waar velden en/of banen voor korfbal, padel, tennis en voetbal liggen (tabel 2). De sportparken liggen verspreid over tien plaatsen. De plaats met de meeste inwoners zonder sportpark is Nijeholtpade (**530** inwoners in 2024). De gemeente Weststellingwerf is eigenaar van de grond van de sportparken. De opstallen, zoals kleedkamers en kantines, en de velden en banen zijn in eigendom van de verenigingen. De verenigingen zijn daarmee verantwoordelijk voor al het onderhoud aan de sportparken.

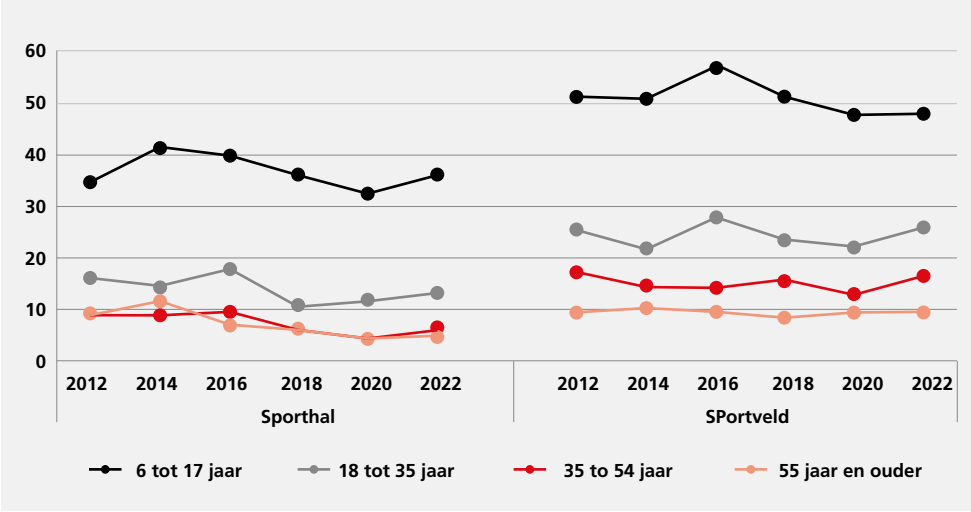

Figuur 1: Ontwikkeling van het aantal sporters dat sport in een sporthal of op een sportveld (in procenten van de bevolking)

Bron: SCP/CBS, Vrijetijdsomnibus (VTO), 2012-2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel 1:

Aanbod van binnensportaccommodaties in de gemeente Weststellingwerf in 2024

NAAM	DORP	EIGENAAR
SPORTHALLEN		
De Schakel	Munnekeburen	Stichting De Groote Veenpolder
De Duker	Noordwolde	Gemeente Weststellingwerf
De Ni'je Steense	Wolvega	Gemeente Weststellingwerf
De Oolde Steense	Wolvega	Gemeente Weststellingwerf
Linde College	Wolvega	Stichting Simant
GYMZALEN		
De Blesse	De Blesse	Gemeente Weststellingwerf
De Duker	Noordwolde	Gemeente Weststellingwerf
Oldeholtpade	Oldeholtpade	Gemeente Weststellingwerf
Oldelamer	Oldelamer	Gemeente Weststellingwerf
Matthijsje	Oosterstreek	Stichting Matthijsje
Steggerda	Steggerda	Gemeente Weststellingwerf
Heidepolle	Wolvega	Gemeente Weststellingwerf
Terra Wolvega	Wolvega	Gemeente Weststellingwerf
Wolvega Zuid	Wolvega	Gemeente Weststellingwerf
De Triade	Wolvega	Stichting Comprix

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2025.

Tabel 2:

Sportparken in de gemeente Weststellingwerf

PLAATS	SPORTPARK	SPORTAANBOD
SPORTPARKEN		
De Blesse	De Berk	Voetbal
Boijl	Boijl	Tennis
	Trinitas	Voetbal
De Hoeve	De Hoeve	Korfbal
Munnekeburen	Het Scheeneveld	Voetbal, survival
Noordwolde	Spokedam	Korfbal, padel, tennis en voetbal
Oldeholtpade	De Hoolt-tuun	Korfbal, tennis
	Olpea	Voetbal
Oosterstreek	Klaverweide	Voetbal
Steggerda	Steckarde	Korfbal, tennis, jeu de boules
Wolvega	Lindenoord	Skeeleren, schaatsen en kaatsen
	Molenwiek	Korfbal, voetbal
	Nassau Park	Tennis
Zandhuizen	't Bliekien	Voetbal

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2025. Bewerking: Gemeente Weststellingwerf

Sociale ongelijkheid in de sport: enkele feiten…

Wie sporten er minder dan gemiddeld?

- Mensen ouder dan 55 jaar
- Mensen met een laag of middelhoog opleidingsniveau
- Mensen met een laag inkomen
- Mensen met een niet-westserse achtergrond
- Mensen met een lichamelijke beperking of met een langdurige aandoening en lichamelijke beperking.

En wie sporten er minder bij een sportvereniging?

- Mensen ouder dan 35 jaar
- Mensen met een laag of middelhoog opleidingsniveau
- Mensen met een laag inkomen
- Mensen met een niet-westerse achtergrond
- Mensen met een langdurige aandoening, lichamelijke beperking of beide
- Homo-en biseksuelen

3 | Participatie als basis voor nieuw beleid

INVENTARISATIEFASE

De ontwikkeling van strategisch beleid rondom sport en bewegen is benaderd in nauwe verbinding en samenhang met beleidsterreinen zoals gezondheid, sociale basis, wonen, fysieke leefomgeving en onderwijshuisvesting. De relatie met bestaande beleidskaders staat beschreven in Bijlage 1. Bovenal zijn externe partijen betrokken bij de totstandkoming van dit beleidsplan. De bestaande relatie tussen gemeente Weststellingwerf en de sportclubs en verenigingen is constructief bood hiertoe een stevige basis voor participatie. Belangrijke stakeholders en inwoners zijn betrokken, waaronder alle schooldirecteuren, fitnesscentra, NOC/ NSF, sportbonden, Sport Fryslân, de verenigingen, de lokale ouderenbond (OSW) en het burgerplatform.

De inventarisatiefase van dit beleidsplan werd gemarkeerd door een grote startbijeenkomst voor alle inwoners. Een ambassadeur van JOGG heeft iets verteld over het belang van vitaliteit en vervolgens zijn we in groepen uiteen gegaan onder leiding van de buurtsportcoaches om het over verschillende thema's te hebben.

- ✓ Werkbezoeken aan onder andere schoolverenigingen, multifunctionele, duurzame sportlocaties in Weststellingwerf en een werkbezoek aan Londen i.r.t. openbare beweegruimten.
- ✓ Meerdere (input)bijeenkomsten over verwachtingen, wensen en knelpunten rondom sporten en bewegen. Onder andere met onderwijsdirecteuren en fitnessaanbieders.
- ✓ Gesprekken met verenigingen, met voortgezet onderwijs, sportbonden en ouderenbond.
- ✓ Presentaties van externen zoals de GGD en NOC/NSF.
- ✓ Er is onderzoek gedaan naar de huidige stand van zaken rondom de sportaccommodaties in Weststellingwerf.
- ✓ Er is onderzoek gedaan naar subsidies.
- ✓ Er is onderzoek gedaan naar de sportvelden.

Wat viel op?

- **Weststellingwerf heeft goud in handen met de prachtig geografisch gelegen sportlocaties** zoals VV Olyphia en VV de Blesse en de vele betrokken vrijwilligers. Een waardevolle basis waar we trots op zijn en die we willen blijven ondersteunen en versterken.
- **In de gemeente Weststellingwerf wordt te weinig bewogen** onder alle doelgroepen. Bewegen begint bij opvoeding. Hoe krijgen we meer ouders naar verenigingen en/of aan het bewegen?
- Een veelgenoemde belemmering, die bij verschillende leeftijdsgroepen naar voren komt, is het **gebrek aan financiële middelen**.
- Vanuit basisscholen wordt genoemd dat de **motoriek en conditie van kinderen achteruit is gegaan**.
- De **communicatie** tussen inwoners/verenigingen en gemeente is voor verbetering vatbaar. We moeten meer verbinden tussen onderwijs, verenigingen en andere maatschappelijke instellingen.
- Sportverenigingen lopen tegen enorme **duurzaamheidsuitdagingen** aan en ze lopen tegen beperkingen aan qua ruimte. Daarnaast willen veel voetbalclubs graag kunstgras.
- Het bereiken van **verschillende culturen en doelgroepen** wordt als lastig gezien door verenigingen en dat komt mede door gebrek aan vrijwilligers en expertise bij clubs.
- Er is waardering voor de bestaande mogelijkheden om te **bewegen in de openbare ruimte**, zoals wandelen en mountainbiken. Ook zijn er op veel plekken genoeg mogelijkheden om buiten te spelen. De Lindewijk wordt meerdere keren genoemd als mooi voorbeeld. Er zijn wel een aantal aangedragen verbeterpunten, waaronder het optimaliseren van veiligheidsmaatregelen, verbetering van verlichting en de uitbreiding van openbare sportvoorzieningen.

DUURZAME SAMENWERKING EN CO-CREATIE

De gemeente Weststellingwerf wil het sport- en beweegbeleid uitvoeren en verder ontwikkelen in samenwerking met sportverenigingen, buurtorganisaties, gezondheidsinstanties, scholen en bewoners. Door samenwerking en co-creatie wordt dit beleid duurzaam, omdat diverse achtergronden en ervaringen zorgen voor innovatieve en passende oplossingen.

De gemeente is zich bewust van de complexiteit van de beoogde resultaten en betrekt daarom partners vanaf het begin om mogelijke knelpunten vroegtijdig te identificeren. Daarom zetten we een sportplatform op waar inspiratie, kennisdeling en onderzoek centraal staan. In een samenleving waar sport en beweging steeds belangrijker worden voor gezondheid en welzijn, is samenwerking essentieel voor een beleid dat aansluit op de huidige situatie en flexibel is voor toekomstige ontwikkelingen en behoeften.

Met de voortzetting van bestaande activiteiten, aangevuld met nieuwe ideeën en kansen, hebben we een heldere koers uitgezet, samengevat in een ambitie die als kompas dient voor de komende vier jaar. Vanuit deze ambitie geven we vorm en inhoud aan beleid en uitvoering op basis van drie concrete beleidslijnen en speerpunten. We zijn ervan overtuigd dat we hiermee een solide basis hebben gelegd om, samen met onze partners, een toekomstbestendig sport- en beweegbeleid in Weststellingwerf vorm te geven.

‘ECHT SPORTBELEID MAAK JE NIET ALLEEN – DAT GROEIT UIT GESPREKKEN, IDEEËN EN SAMENWERKING MET DE MENSEN OM WIE HET DRAAIT’

4 | Ambitie en beleidslijnen

Met een ambitieuze doelstelling en drie strategische beleidslijnen willen we richting en focus geven aan het sportbeleid voor de komende vier jaar. Hiermee creëren we een helder kader voor alle stakeholders, bevorderen we betrokkenheid en motivatie. Elke beleidslijn bevat een aantal speerpunten, in totaal twaalf, die samen invulling geven aan onze aanpak. Deze ambitie en de beleidslijnen dienen als leidraad voor de beslissingen die wij als gemeente nemen en voor de wijze waarop wij de samenwerking met sportverenigingen en andere betrokken partners vormgeven en versterken.

Door onze ambitie en beleidslijnen streven wij ernaar in te spelen op de trends van vergrijzing, overgewicht, kansenongelijkheid en individualisering. De speerpunten vormen een middel om zowel direct als indirect een positieve bijdrage te leveren aan het aanpakken van de uitdagingen die deze trends met zich meebrengen.

Onze ambitie

Het creëren van een toegankelijk sportklimaat waarbinnen iedere inwoner van Weststellingwerf op een plezierige manier kan sporten en bewegen, ondersteund door een sterk verenigingsleven, en waarbij het sportbeleid bijdraagt aan gezondheid en bredere maatschappelijke doelen binnen het sociaal domein.'

3 beleidslijnen

12 speerpunten

Actie

'Sport en bewegen is voor iedereen!'

In onze bruisende sportgemeente is iedereen in beweging!

Beleidslijn 1 | Verbinden van sportparticipatie ‘sport & bewegen is voor iedereen!’

In Weststellingwerf streven we ernaar dat iedereen, ongeacht leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie, met plezier en op een veilige plek kan sporten en bewegen. Dit bevordert niet alleen de fysieke gezondheid, maar ook sociale inclusie en gemeenschapszin. Daarbij zien we een sterk verenigingsleven, aangevuld met een solide en breed pallet voor anders georganiseerde sport- en beweegruimtes, als belangrijke basis.

We zetten in op een zo hoog mogelijke sportparticipatie, omdat we geloven dat als bewegen, sporten en plezier centraal staan, de maatschappelijke betekenis vanzelf volgt. We blijven het sociaal domein stimuleren en inspireren om sport en bewegen als middel in te zetten. Door sport en bewegen zoveel mogelijk in het dagelijks leven van mensen te integreren, kunnen de preventieve voordelen ervan mogelijk de druk op het sociaal domein verlichten.

Daarnaast streven we ernaar om sportaanbieders met elkaar te verbinden en samen te werken aan een toegankelijk en divers sportaanbod. Door het creëren van netwerken en samenwerkingsverbanden tussen verenigingen, scholen en andere organisaties, kunnen we een breed scala aan sport- en beweegmogelijkheden aanbieden. Dit zorgt ervoor dat iedereen de kans krijgt om deel te nemen aan sport en beweging en draagt bij aan een gezonde en actieve gemeenschap.

De komende vier jaar werken we binnen beleidslijn 1 aan de volgende speerpunten:

1. Ondersteuning en activering, op scholen, verenigingen en in de wijk.
2. Kansengelijkheid voor sportparticipatie.
3. Inspireren door middel van (top) sportevenementen.
4. Het sportplatform als basis voor doorontwikkeling en innovatie.
5. Praktijkonderzoek.
6. Kwaliteit en toekomstbestendigheid verenigingsaanbod.
7. Inclusie.
8. Meer ‘Open club’ karakter.
9. Proces regievorming accommodatiebeleid.
10. Ondersteuning (geprivatiseerde) vereniging accommodatie.
11. Ruimte bieden aan initiatieven van inwoners.
12. Beleidsontwikkeling op activiteiten in de openbare beweegruimte.

Speerpunt 1

Ondersteuning en activering, op scholen, verenigingen en in de wijk

Buurtsportcoaches, verenigingsondersteuner en de coördinator sport en preventie vormen de aanjagers voor ons sportbeleid. Al hun activiteiten zijn erop gericht om de sportparticipatie in de gemeente Weststellingwerf te vergroten door het bieden van concrete ondersteuning en activering. Waar tot en met 2024 de focus lag op het verzorgen van gymonderwijs op de basisscholen wordt de focus verbreed naar drie gebieden: verenigingen, onderwijs en openbare beweegruimte. Bij deze drie gebieden willen we zoveel mogelijk vraag gestuurd werken, zodat we zoveel mogelijk kunnen voldoen aan de beweegbehoefte van onze inwoners. De interventies werken zowel gezondheid bevorderend, als preventief.

ONZE AANPAK

Verenigingen

De buurtsportcoaches worden ingezet om verenigingen te versterken en te stimuleren voor het aanbieden van extra beweegaanbod voor kleuters, ouderen (zoals reeds gestarte Oldstars bij tafeltennis en voetbal), mensen met een beperking en andere doelgroepen. De buurtsportcoaches ondersteunen de verenigingen om toegankelijk te zijn en te blijven voor onze inwoners. Daarnaast worden verenigingen in de gemeente gestimuleerd om hun trainers deel te laten nemen aan de training Breed Motorische Ontwikkeling (BMO). Tijdens deze training worden trainers bewust gemaakt van het belang van brede motorische vaardigheden, en krijgen ze praktische handvatten om kinderen te stimuleren in hun ontwikkeling op het gebied van rennen, gooien en balanceren. Verder is er extra aandacht voor de leeftijdsgroep 12 tot 14 jaar die volgens cijfers van het NOC/NSF eerder dreigen uit te vallen bij het sport en beweegaanbod. Ook hier zullen we kijken naar vraag gestuurd aanbod. Bijvoorbeeld peilen of er behoefte is aan sportaanbod voor ouders tijdens trainingen van de kinderen.

Vanuit de sociale basis wordt een coördinator sport en preventie gefinancierd voor 12 uur per week. Deze coördinator verbindt de doelstellingen van het GALA Akkoord met het middel sport. Een opdracht is bijvoorbeeld het opzetten van activiteiten voor jongeren in de Blesse in samenwerking met de voetbalclub De Blesse, zodat de kantine van de Blesse ook overdag gebruikt kan worden en diverse doelgroepen kan aantrekken (zoals Oldstars e.d.).

‘VAN GYMZAAL TOT SPEELTUIN: WE ONDERSTEUNEN WAAR NODIG EN ACTIVEREN WAAR HET KAN’

Onderwijs

Het is belangrijk dat leerlingen met plezier voldoende bewegen en zich motorisch goed ontwikkelen. Voor kinderen in de basisschoolleeftijd is het belangrijk dat ze zo breed mogelijk motorisch worden gestimuleerd. De buurtsportcoaches voeren programma’s uit op de scholen om deze doelstellingen te behalen. Ook leggen zij de verbinding tussen scholen en de verenigingen. Daarbij verkennen ze of het mogelijk is om een programma te maken waarbij basisschoolleerlingen in 5 à 6 lessen kennis kunnen maken met verschillende sporten in de gemeente. De buurtsportcoaches hebben daarnaast de focus op kinderen die niet aan de beweegrichtlijn voldoen, en passen daar maatwerk toe. Ook onderzoeken we de introductie van de verlengde schooldag, een uitbreiding op het naschoolse sport aanbod in samenwerking met Opgroeien Kansrijke Omgeving (OKO). Hierbij willen we stimuleren dat zoveel mogelijk doelgroepen en met name jongeren na school gaan sporten, bewegen en ontmoeten in de openbare beweegruimte en wijken.

Openbare beweegruimte (in de wijk)

De openbare beweegruimte in de wijk is de ideale plek voor intergenerationeel sporten en bewegen. Het is een levendige locatie waar jong en oud samenkomen om in de buitenlucht actief te zijn en waar buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten. Door gesprekken aan te gaan met de buurtbewoners komen de buurtsportcoaches achter de behoeften van onze inwoners en kunnen ze daar passend aanbod bij creëren. De fysieke ontwikkeling van de openbare beweegruimte wordt verder uitgewerkt in beleidslijn 3. Echter willen we de bestaande openbare beweegruimte zoveel mogelijk benutten door de inzet van de buurtsportcoaches. Ze stimuleren diverse doelgroepen om naar de verlengde schooldag te komen en geven voorbeeldlessen in de beweegtuinen zodat inwoners de vaardigheden krijgen om zelf te sporten in de beweegtuin. Een pilot hiervan is reeds gestart in de Haenepolle in Noordwolde. Dit wordt uitgebreid naar andere beweegtuinen in de gemeente Weststellingwerf.

YnBeweging

Om sport- en beweegaanbod zichtbaar en toegankelijk te maken, kunnen activiteiten van verenigingen en in de openbare ruimte worden geplaatst op YnBeweging. YnBeweging is een online platform waar sport- en beweegactiviteiten in Friesland worden aangeboden. Iedere inwoner kan gebruik maken van dit platform. Als je wilt sporten of bewegen maar geen specifieke

activiteit in gedachten hebt, kun je met behulp van AI op het platform ontdekken wat bij jouw behoeften past en welke activiteit daarbij aansluit. YnBeweging maakt sporten en bewegen toegankelijk voor iedereen en sluit aan op de groeiende groep individuele sporters. Mensen die niet bij een vereniging zijn aangesloten maar wel graag willen sporten of bewegen, kunnen via YnBeweging flexibel deelnemen aan activiteiten. Daarnaast nodigt het platform sporters uit om te oriënteren bij verenigingen, waarna ze eventueel lid kunnen worden. De keuze ligt geheel bij de gebruiker van YnBeweging waardoor het gebruik van het platform laagdrempelig is voor iedereen die de behoefte heeft om te sporten en bewegen. Link naar het online platform: www.ynbeweging.frl.

Wanneer zijn we tevreden

Onze insteek is gericht op een brede focus van activiteiten en ondersteuning, waarbij vraag gestuurd aanbod centraal staat. Dit impliceert dat we met een zakelijke blik zullen kijken naar inzet van middelen en inspanningen. Als gemeente willen een stevige regie op de uitvoering, daartoe zijn de afgelopen jaren al stappen gemaakt. Zo worden middels analyses van kosten-baten gemaakt doordat er op productniveau gekeken wordt naar de tijdsinvestering van de buurtsportcoaches. De komende jaren willen we nog bewuster acteren in een optimale balans tussen doelen en middelen, bijvoorbeeld waar het gaat om een gratis sportpas, betaalbaar houden van zwemlessen. Binnen de (fluctuerende) financiële kaders willen we ruimte behouden voor verschuivingen van beschikbare budgetten. We kunnen niet alles, en niet alles tegelijk. De speerpunten in dit beleidsplan dienen hierin als afwegingskader.

Speerpunt 2

Kansengelijkheid voor sportparticipatie

We willen dat sporten en bewegen beschikbaar is voor iedere inwoner van de gemeente Weststellingwerf. Daarom zetten we in op aspecten die kansengelijkheid vergroten. Mensen in kwetsbare posities, bijvoorbeeld mensen met een lage Sociaal Economische Status (SES), oudere leeftijd, niet-westerse achtergrond of beperking hebben, sporten veel minder dan andere groepen en dit resulteert tot een ongezondere leefstijl. Door in te zetten op de doelgroepen die achterblijven werken we aan de preventieve kant van het gezondheidsbeleid en voorkomen we dat gezondheidsproblemen én verschillen, ontstaan of erger worden.

ONZE AANPAK

De belemmeringen om te sporten en bewegen verschillen per doelgroep. Daarom zetten we buurtsportcoaches in als beweegmakelaars die de leefwereld van de mensen leren kennen en hen ondersteunen richting sportaanbod. De coördinator sport en preventie speelt hierbij een belangrijke rol, samen met gemeentemedewerkers die kwetsbare doelgroepen in beeld hebben. De expertise ligt onder andere bij het sociaal domein. In een wijkgerichte aanpak (zoals bij speerpunt 1) voeren we gesprekken met inwoners om hun wensen en behoeften te achterhalen, waarna buurtsportcoaches interventies aanbieden.

‘SPORT IS GEEN LUXE, MAAR EEN BASISRECHT VOOR IEDEREEN IN WEESTSTELLINGWERF’

Als we inzoomen op gezinnen met een lage SES zien we dat kinderen uit deze gezinnen minder sporten en minder vaak hun zwemdiploma halen vergeleken met kinderen uit hoge SES-gezinnen[20]. Het opheffen van deze verschillen in sportparticipatie is een belangrijk thema in dit speerpunt. Want kinderen die jong in aanmerking komen met een lidmaatschap bij een sportbond, zetten dit vaak op latere leeftijd ook door. Sporten moet voor iedereen toegankelijk zijn, met name voor alle kinderen in onze gemeente.

Een belangrijk uitgangspunt voor de gemeente is de toegankelijkheid van sportparticipatie maximaliseren door financiële drempels laag te houden, zoals door het Volwassenenfonds en Stichting Leergeld. Echter, onderzoek toont aan dat ouders zich kunnen schamen om te vragen naar financiële steun of ze weten niet dat ze steun kunnen krijgen[21]. Een goed georganiseerd aanvraagproces van informatie over steun tot lidmaatschap van het kind kan de opvoeders helpen om toch financiële steun te vragen. Daarbij is duidelijke communicatie essentieel. Ook kan het bieden van proeflessen en goede informatievoorziening rondom financiële steun helpen om de drempel te verlagen. De sportclub en/of buurtsportcoaches kunnen ouders ondersteunen bij het voorzien van informatie over financiële steun. De komende vier jaar willen we onderzoeken of deze middelen voldoende zijn of dat er meer nodig is om mensen te stimuleren tot sport en bewegen. Ons doel is ‘Sport als basisvoorziening’, ondersteund door de gemeente.

Ook streeft de gemeente naar het zo laag mogelijk houden van kosten van onze sportaccommodaties én de zwemlessen. Per zwemles betaald onze inwoner nu €5,10 voor een les van drie kwartier. Landelijk wordt er gemiddeld al €12,00 voor een zwemles betaald. Dit is iets waar we trots op zijn en willen behouden de komende jaren. Wij vinden dat zwemles een basisvoorziening zou moeten zijn voor iedereen. Hierin willen we ouders stimuleren door actieve monitoring op basisscholen zodat we kinderen en ouders kunnen begeleiden naar zwemles. De buurtsportcoaches hebben hierin een rol als ‘makelaar’.

Daarnaast willen we sportparticipatie vergroten door op een laagdrempelige manier sport aan te bieden via een verlengde schooldag waarbij kinderen begeleid worden naar een vereniging. Uit onderzoek blijkt dat jongeren veel sporten rondom en op school[22]. Dit is dan ook een uitgelezen plek om sportaanbod te creëren.

We willen blijvend in gesprek met ouders, scholen en sportverenigingen om kansengelijkheid bij sport- en beweeg activiteiten te bevorderen. We willen hierin zoveel mogelijk samen werken en voortdurend onderzoeken wat nieuwe interventies of maatregelen zijn om kwetsbare doelgroepen in beweging te krijgen.

Wanneer zijn we tevreden

Belemmeringen en obstakels worden zoveel mogelijk beperkt voor bovenstaande groepen. Hiervoor blijven we in gesprek met het sociaal domein, inwoners en wetenschappelijk onderzoek, zodat we hierin kunnen blijven ontwikkelen.
We streven naar een hogere sportparticipatie onder kinderen uit lage SES-gezinnen. Daarnaast willen we dat ieder kind de basisschool verlaat met een zwemdiploma. Dit kunnen we realiseren door zoveel mogelijk financiële obstakels weg te nemen en duidelijke communicatie en ondersteuning te bieden en te monitoren.

Speerpunt 3

Inspiratie door (top)sportevenementen

Wij streven naar een bruisende en inspirerende sportgemeente door het stimuleren van (top) sportevenementen. Ze bieden inwoners een laagdrempelige manier om kennis te maken met sport, zowel als toeschouwer of als deelnemer. (Top) sportevenementen kunnen mensen inspireren om meer te gaan sporten en versterkt daardoor de breedtesport. Hiermee vergroten we de maatschappelijke waarde en het bereik van topsport.

(Top)sportevenementen hebben namelijk een blijvende maatschappelijke waarde die verder reikt dan de duur van het evenement zelf. De levenscyclus van een (top)sportevenement omvat drie fasen: de voorbereidingsperiode, de periode waarin het evenement plaatsvindt en de periode na het evenement. Deze evenementen bieden kansen voor succes, inspiratie, trots en versterken van de gemeenschapszin en gedeelde ambities. Ze vormen een gezamenlijk project voor alle betrokkenen en stimuleren nieuwe initiatieven.

‘GROTE SPORTMOMENTEN BRENGEN MENSEN SAMEN, LATEN HARTEN SNELLER KLOPPEN ÉN ZETTEN AAN TOT BEWEGEN’

ONZE AANPAK

Door subsidies beschikbaar te stellen, kunnen we (top) sportevenementen in de gemeente stimuleren. We zijn en blijven in gesprek met onze ketenpartners over mogelijke evenementen, zoals een topsportevenement met de skeelerclub. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor het organiseren van een professioneel darttoernooi. De ideeën van inwoners worden besproken en eventueel ondersteund met advies van onze buurtsportcoaches. Subsidies van onze gemeente kunnen gecombineerd worden met de landelijke beschikbare subsidies.

Criteria voor (top)sportevenementen:

1. **Vernieuwing:** Het evenement introduceert iets nieuws binnen het huidige recreatie- en sportaanbod van de gemeente.
2. **Interesse en betrokkenheid:** Het evenement inspireert en bevordert deelname aan recreatie en/of sport.
3. **Doelgroep:** Het evenement is niet alleen gericht op eigen leden van sportverenigingen, maar ook op het brede publiek.
4. **Bekendheid:** Het evenement draagt positief bij aan de naamsbekendheid van de gemeente.
5. **Gezondheid:** Het evenement draagt bij aan gezondheidsbevordering door bijvoorbeeld gezonde alternatieven bij voedselkramen en gratis drinkwater aan te bieden, vooral bij evenementen voor kinderen.

Het laatste criterium sluit aan bij de aanpak JOGG die we in Weststellingwerf hanteren, waarbij we ervoor willen zorgen dat een kind opgroeit in een gezonde omgeving. Om organisatoren hierbij te helpen kan contact worden opgenomen met de JOGG-Regisseur. Vervolgens kan JOGG Teamfit ingezet worden om hulp te krijgen bij realisatie van gezonde (sport)evenementen. Ook helpen flyers op deze website organisatoren om stap voor stap een gezonder (sport)evenement te organiseren.

Wanneer zijn we tevreden

Als er jaarlijks minimaal 1 (top)sportevenement wordt georganiseerd in de gemeente.

Speerpunt 4

Het sportplatform als basis voor doorontwikkeling en innovatie

De doelstelling van het door de gemeente geïnitieerd sportplatform is kennisdeling en inspiratie halen en brengen. Deelnemers zijn sportverenigingen, scholen en andere belanghebbenden rondom sport en bewegen.

ONZE AANPAK

Twee keer per jaar organiseren we een fysieke bijeenkomst met een inspirerende spreker en uitwisseling van kansen en knelpunten. Vier keer per jaar verschijnt er een nieuwsbrief. Vanuit de beleidslijn stimuleren van sportparticipatie, 'sport is voor iedereen!' gaan we de komende sportplatformbijeenkomsten in gesprek met verenigingen, scholen en andere betrokkenen, in ieder geval over de volgende onderwerpen:

- ✓ Hoe voelen jongeren zich weer thuis bij sport en beweegaanbod?
- ✓ Hoe maken we verenigingen inclusiever en toegankelijk voor alle inwoners?
- ✓ Hoe gaan we om met talentonwikkeling bij de leden van onze verenigingen?
- ✓ Bespreken, hoe maken we verkiezingen en eren we topsporters en verenigingen? Is hier behoefte aan?
- ✓ Is er bij verenigingen behoefte om sportevenementen te organiseren?

- ✓ Wat zijn behoeften van oudereninstellingen en zorginstellingen om sport- en beweegactiviteiten te stimuleren?
- ✓ In gesprek met verschillende doelgroepen: jongeren, ouderen, mensen met een beperking.
- ✓ Hoe krijgen we een openclub karakter bij onze sportverenigingen?
- ✓ Hoe maken we onze sportlocaties inclusiever?
- ✓ Hoe betrekken we het sociaal domein bij onze sportaanbieders?
- ✓ Hoe kunnen we verenigingen ondersteunen om inspirerend te besturen (en op te leiden)?

'DOOR TE DELEN, LEREN EN BOUWEN WE SAMEN AAN EEN TOEKOMSTBESTENDIG SPORTKLIMAAT'

Wanneer zijn we tevreden

De bijeenkomsten moeten nut hebben voor alle betrokkenen. Daarom zullen we na het eerste jaar van het sportplatform evalueren over de voortzetting van het sportplatform.

Speerpunt 5

Praktijkonderzoek

Dit beleidsplan komt tot stand door veel onderzoek, gesprekken en literatuur. Echter weten we nog lang niet alles over sport en bewegen in onze gemeente en daarom investeren we in praktijkonderzoek.

ONZE AANPAK

Uitdagingen waar we graag werkzame en duurzame antwoorden op willen ontwikkelen middels praktijkonderzoek zijn:

1. Welke kinderen hebben in groep 6/7 nog geen zwemdiploma en hoe kunnen we ervoor zorgen dat deze kinderen ook hun diploma behalen?
2. Welke behoefte is er op scholen voor sport en beweegaanbod?
3. Wat is de beweegbehoefte bij jongeren?
4. Welke drempels ervaren inwoners om te sporten en bewegen?
5. Hoe houden we sport en bewegen betaalbaar in de gemeente Weststellingwerf?
6. Welke behoefte is er voor aangepast sporten? Op welke manier kunnen we dit meer stimuleren in onze gemeente?

‘GOED SPORTBELEID BEGINT MET LUISTEREN, LEREN EN VRAGEN BLIJVEN STELLEN’

Wanneer zijn we tevreden

De komende vier jaar blijven we vragen ophalen en onderzoek doen om de sportdeelname zo hoog mogelijk te krijgen in de gemeente Weststellingwerf.

Beleidslijn 2 | Versterken van de verenigingen

Verenigingen zijn het hart van onze sportgemeente! Een sterk verenigingsleven, aangevuld met een solide en breed pallet aan sociale infrastructuren en netwerken in de samenleving, zien we als een belangrijke basis voor het door ontwikkelen en versterken van het sociaal domein. Sportverenigingen zijn niet alleen plekken waar mensen fysiek actief zijn, maar ook waar sociale banden worden gesmeed en gemeenschapszin wordt gestimuleerd. In een ideale situatie bieden ze een veilige en inclusieve omgeving waarin mensen van alle leeftijden en achtergronden kunnen samenkomen.

Verenigingen verbinden mensen, bieden laagdrempelige activiteiten en bevorderen wederzijds begrip en respect. Ze ondersteunen kwetsbare groepen, zoals ouderen en mensen met een beperking, en zorgen ervoor dat iedereen toegang heeft tot sport- en beweegmogelijkheden, wat de gezondheid bevordert en een gemeentelijke taak is.

Sport en bewegen ondersteunen de gezondheid en bieden preventieve voordelen, waardoor ze de druk op het sociaal domein kunnen verlichten. Daarom willen we investeren in sportverenigingen door hen te voorzien van middelen, kennis en faciliteiten. Dit bevordert hun duurzaamheid en vergroot hun capaciteit om iedereen, inclusief kwetsbare groepen, actief te betrekken. Door te investeren in verenigingen versterken we niet alleen de sportcultuur, maar dragen we ook bij aan een inclusieve en verbonden samenleving waar welzijn en sociale cohesie centraal staan.

De komende vier jaar werken we binnen deze beleidslijn aan de volgende speerpunten:

1. Ondersteuning en activering, op scholen, verenigingen en in de wijk.
2. Kansengelijkheid voor sportparticipatie.
3. Inspireren door middel van (top) sportevenementen.
4. Het sportplatform als basis voor doorontwikkeling en innovatie.
5. Praktijkonderzoek.
6. Kwaliteit en toekomstbestendigheid verenigingsaanbod.
7. Inclusie.
8. Meer ‘Open club’ karakter.
9. Proces regievorming accommodatiebeleid.
10. Ondersteuning (geprivatiseerde) vereniging accommodatie.
11. Ruimte bieden aan initiatieven van inwoners.
12. Beleidsontwikkeling op activiteiten in de openbare beweegruimte.

Speerpunt 6

Kwaliteit en toekomstbestendigheid verenigingsaanbod

Een toekomstbestendige vereniging is van betekenis voor de eigen leden en de omgeving. De vereniging is financieel gezond, speelt in op de veranderende behoeftes van de leden (diversiteit en inclusiviteit) en kan goed omgaan met veranderingen in de omgeving en de samenleving als geheel. Een toekomstbestendige vereniging biedt een veilige sportomgeving voor iedereen. De verbinding tussen kader en vrijwilligers en de betrokkenheid van leden is groot[23].

ONZE AANPAK

Subsidies

Verenigingen krijgen subsidie voor het organiseren van een wekelijks sportaanbod bij hun vereniging. Subsidie kan uitsluitend worden verstrekt voor het wekelijks aanbieden van amateursportbeoefening waarbij de vereniging zich inzet om:

- ✓ de amateursport breder toegankelijk te maken;
- ✓ de kwaliteit van het sportaanbod te verhogen;
- ✓ een positieve sportcultuur te realiseren, door veiligheid, plezier, aandacht voor opvoeding, pedagogisch sportklimaat, inclusie, respect hebben voor elkaar, ouderbetrokkenheid en het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag zoals pesten, discriminatie, agressie, geweld en seksuele intimidatie centraal te stellen;
- ✓ het pedagogisch, didactisch en sporttechnisch kader te versterken; de open club gedachte te versterken met als doel te zorgen voor ledenbinding, -behoud of -groei, meer activiteit op de club en continuïteit van het bestaansrecht door:
- ✓ vraag- en buurtgericht te denken, steeds opnieuw na te gaan wat de behoeften zijn en daarop in te spelen; en gericht aan de slag te gaan, mogelijk in samenwerking met andere sportverenigingen en -stichtingen en partijen uit andere sectoren, om activiteiten aan te bieden die de hoofdactiviteit versterken.

Verenigingsondersteuner

We investeren in een verenigingsondersteuner die ondersteund om de verenigingen toekomstbestendig te maken. De verenigingsondersteuner is expert in de organisatie van verenigingen en zorgt voor onderzoek, advies en ondersteuning. De verenigingsondersteuner is tevens coördinator van het sportloket voor de verenigingen. Ook kan de verenigingsondersteuner helpen om subsidies aan te vragen, bijvoorbeeld vanuit het brede sportfonds. De verenigingsondersteuner bezoekt regelmatig verenigingen om de uitdagingen waarmee zij geconfronteerd worden in kaart te brengen en biedt daarbij de nodige ondersteuning. De verenigingsondersteuner heeft hierin een proactieve rol door niet alleen problemen te identificeren, maar ook door samen met de verenigingen oplossingen te ontwikkelen en te implementeren. Daarnaast fungeert de verenigingsondersteuner als een brug tussen de verenigingen en andere relevante partijen, waardoor samenwerking en kennisdeling worden bevorderd.

'EEN VERENIGING DIE BLIJFT GROEIEN, IS EEN VERENIGING DIE LUISTERT NAAR DE BEHOEFTEN VAN HAAR LEDEN EN ZICH BLIJFT AANPASSEN AAN EEN VERANDERENDE WERELD'

4 V's

Om sociale veiligheid in de sport te realiseren, is het belangrijk bij de basis te beginnen. Een basis waar alle sportclubs aan zouden moeten voldoen. Hiermee sluiten we onnodig risico uit, en zorgen we voor belangrijke randvoorwaarden rondom de preventie van grensoverschrijdend gedrag. Om bij sportclubs het belang

van de 4 V's zoveel mogelijk te benadrukken, starten we in 2025 met een sportbrede campagne en twee verschillende werksessies: De 4 V's voor veiligheid, met als ambassadeur onze verenigingsondersteuner.

De 4 V's zijn:
- Vereniging brede gedragscode
- Vertrouwenscontactpersoon op de club
- Verklaring Omtrent het Gedrag voor vrijwilligers
- Vakkundig geschoolde trainer-coaches

Deze 4 V's kunnen in de komende jaren een voorwaarde worden in relatie tot de basissubsidie sport.

Wanneer zijn we tevreden

We zijn tevreden wanneer verenigingen effectief ondersteund worden bij het aanpakken van uitdagingen zoals gebrek aan vrijwilligers en inspirerend besturen, zodat ze uiteindelijk een toekomstbestendige vereniging zijn die:

- Toegankelijk zijn voor iedereen
- Breed georganiseerd en professioneel zijn
- Voldoen aan de 4 V's
- Haar leden behoud en nieuwe aantrekt
- Vraag gestuurd werkt in plaats van aanbod gestuurd
- Samenwerkt met organisaties in de buurt zoals fysiotherapeuten, scholen en lokale ondernemers.

Speerpunt 7

Inclusie

Het thema inclusie en diversiteit gaat over een toegankelijk en laagdrempelige sportsector, waarin iedereen die mee wil doen daadwerkelijk mee kan doen en waarin sprake is van kansengelijkheid in en door sport- en beweegdeelname. We maken onderscheid in drie thema's van inclusie:

1. **Harde kant:** toegankelijkheid accommodaties
2. **Participatie** – iedereen die mee wil doen, kan meedoen
3. **Ondersteuning** – toeleiding realiseren naar sportaanbod

ONZE AANPAK

Als gemeente willen we inclusiviteit binnen de clubs stimuleren en faciliteren. De middelen die we hiervoor inzetten zijn:
- In gesprek over inclusie bij het sportplatform
- Buurtsportcoaches inzetten om toeleiding te realiseren naar inclusief sportaanbod
  - Denk daarbij aan fysieke, sociale of digitale toegankelijkheid, de huidige situatie bij clubs, bewustwording creëren en ambities op het gebied van inclusie
  - Werksessies met clubs (thema avond over inclusie)
- Inclusie op de beleidsagenda zetten van zowel het ruimtelijk als het sociaal domein
- Inclusie als één van de hoofdthema's van het sportakkoord
- Inclusie op de agenda als voorwaarde bij (ver) nieuwbouw bij sportclubs

'SPORT IS VOOR IEDEREEN. WANNEER INCLUSIE EN DIVERSITEIT CENTRAAL STAAN, WORDT IEDEREEN IN DE GEMEENSCHAP GEZIEN EN GEHOORD'

Wanneer zijn we tevreden

Wanneer inclusie nadrukkelijk op de agenda staat bij sportaanbieders en op de beleidsagenda van het sociaal en ruimtelijk domein. De buurtsportcoaches hebben intensief contact met zowel sportaanbieders als de inwoners die het betreft. Daarnaast zijn sportaanbieders gevoed met kennis en vaardigheden over inclusie door onder andere de verenigingsondersteuner.

Speerpunt 8

Meer openclub karakter

Een open club is een vereniging die meer (sport) activiteiten aanbiedt dan alleen haar hoofdactiviteit. Hiermee wil de club leden, maar ook buurtbewoners en andere betrokkenen, sterker aan zich binden en stimuleren om meer te sporten en te bewegen. Een openclub is een belangrijke plek in de wijk waar het aanbod is afgestemd op de vraag van verschillende doelgroepen waardoor er meerdere sporten, activiteiten en faciliteiten zijn.

ONZE AANPAK

We verkennen met de verenigingen waar mogelijk hun kantines overdag beschikbaar kunnen zijn voor maatschappelijke activiteiten en hoe inwoners overdag gebruik kunnen maken van bijvoorbeeld de kunstgrasvelden op de vereniging. De aanjager sport en preventie heeft hier een belangrijke rol in. De verenigingsondersteuner brengt in kaart bij welke verenigingen nog meer mogelijkheden zijn.

We gaan met de verenigingen in gesprek over het creëren van een meer open club karakter. Meerdere verenigingen doen het al heel goed, zoals VV Oosterstreek, en deze voorbeelden gaan we een podium geven via het sportplatform, zodat ze als inspiratie kunnen dienen voor de overige clubs.

In andere gemeentes hebben we mooie voorbeelden gezien van beweegtuinen rondom de accommodaties van verenigingen. Dit trekt meer buurtbewoners aan en zorgt voor bruisende plekken rondom de vereniging.

‘EEN OPEN CLUB IS NIET ALLEEN EEN PLEK VOOR SPORT, MAAR EEN ONTMOETINGSRUIMTE WAAR VERBINDING, BEWEGING EN DE KRACHT VAN DE BUURT SAMENKOMEN’

Dit versterkt ook het open club karakter. Samen met de verenigingen en wijkbewoners kunnen we onderzoeken of hier behoefte aan is.

Wanneer zijn we tevreden

Als we met de verenigingen de definitie van een succesvolle open club hebben geformuleerd, de verenigingen elkaar kunnen inspireren en we bij nieuw- of verbouw rekening houden met het open club karakter.

Beleidslijn 3 | Doorontwikkelen van een toekomstbestendige sportinfrastructuur

Een robuuste sportinfrastructuur is van belang om aan zoveel mogelijk mensen de ruimte te bieden voor sport en bewegen, zowel nu als in de toekomst. Dit is essentieel met betrekking tot de gezondheid en het welzijn van onze inwoners.

Om sporten en bewegen ook in de toekomst mogelijk te maken, is het cruciaal om toe te werken naar een duurzame ontwikkelagenda voor onze sportinfrastructuur. In deze ontwikkelagenda willen we antwoord geven op de vraag naar een passend accommodatieaanbod en passende leefomgeving voor de toekomst, waarbij we rekening houden met demografische ontwikkelingen, zoals de vergrijzing, bevolkingskrimp of juist groei in bepaalde gebieden.

Daarnaast houden we sociaal-maatschappelijke trends in acht, zoals de toename van individuele sporten, nieuwe technologieën in de sport en veranderende behoeften van jongere generaties.

Ook duurzaamheid speelt een hierin rol: door energiezuinige en milieuvriendelijke sportfaciliteiten te ontwikkelen, zorgen we ervoor dat sportinfrastructuur toekomstbestendig is en bijdraagt aan bredere klimaatdoelen. Dit alles draagt bij aan een infrastructuur die toegankelijk, betaalbaar en relevant blijft voor alle inwoners in onze gemeente. Sportinfrastructuur en (top)sportevenementen (speerpunt 3) kunnen daarnaast een toeristische aantrekkingskracht hebben, en recreatie-initiatieven kunnen een gezonde, actieve levensstijl bevorderen voor zowel inwoners als toeristen. Door samen te werken met toeristische organisaties, sportverenigingen en andere stakeholders, kan Weststellingwerf zich profileren als een regio die sport, natuur en recreatie combineert voor zowel bewoners als bezoekers. Kortom, veel beleidsterreinen komen samen in deze beleidslijn.

We onderscheiden drie type accommodaties:

- Gemeentelijke sportaccommodaties: zwembaden en sporthallen
- Geprivatiseerde accommodaties - verenigingen
- Openbare beweegruimte

De komende vier jaar werken we binnen deze beleidslijn aan de volgende speerpunten:

1. Ondersteuning en activering, op scholen, verenigingen en in de wijk.
2. Kansengelijkheid voor sportparticipatie.
3. Inspireren door middel van (top) sportevenementen.
4. Het sportplatform als basis voor doorontwikkeling en innovatie.
5. Praktijkonderzoek.
6. Kwaliteit en toekomstbestendigheid verenigingsaanbod.
7. Inclusie.
8. Meer ‘Open club’ karakter.
9. Proces regievorming accommodatiebeleid.
10. Ondersteuning (geprivatiseerde) vereniging accommodatie.
11. Ruimte bieden aan initiatieven van inwoners.
12. Beleidsontwikkeling op activiteiten in de openbare beweegruimte.

Speerpunt 9

Proces regievorming accommodatiebeleid

‘EEN DUURZAME SPORTINFRASTRUCTUUR BOUW JE NIET ALLEEN VOOR VANDAAG, MAAR VOOR DE GENERATIES VAN MORGEN – MET VISIE, SAMENWERKING EN EEN PLAN DAT DE TOEKOMST OMARMT’

Er is een breed gedragen behoefte aan regievorming met betrekking tot vraagstukken rondom accommodaties en sportinfrastructuur.

Als we kijken naar alle ontwikkelingen, wensen en uitdagingen blijkt het een omvangrijke opgave, waarin veel beweegt en waarbij korte termijn wensen/doelen en strategische denkbeelden elkaar beïnvloeden. Een integrale en planmatige, strategische ontwikkelagenda is gewenst.

De gemeente neemt de regierol in de opstelling van de ontwikkelagenda, waarin onder andere korte- en lange termijn ontwikkelingen rondom toekomstbestendige sportaccommodaties, gewenste infrastructuur voor accommodaties en openbare beweegruimtes, afwegingskaders voor verenigingen (spelregels) en afwegingskaders voor investeringen geconcretiseerd worden.

ONZE AANPAK
We hanteren een procesmatige aanpak, die als volgt wordt vormgegeven:

Fase 1: onderzoek, inventarisatie en eerste concept ontwikkelagenda (gereed Q2 2025)

Fase 2: doorontwikkeling richting definitieve ontwikkelagenda (gereed eind 2025)

Inmiddels zijn een drietal onderzoeken gestart en/of afgerond. De resultaten worden gebruikt voor nadere analyse en doelbepaling.

1. Onderzoek naar zwemgelegenheden (Bijlage 2)
2. Onderzoek naar capaciteit binnen- en buitensportaccommodaties (Bijlage 3)
3. Onderzoek naar kwaliteit sportvelden (Bijlage 4)

Wanneer zijn we tevreden

We zijn tevreden wanneer er een breed gedragen fundament ligt voor de ontwikkeling van een duurzame sportinfrastructuur die bijdraagt aan onze ambitie.

Speerpunt 10

Ondersteuning (geprivatiseerde) accommodaties

In de gemeente Weststellingwerf zijn veel verenigingen met een buitenaccommodatie geprivatiseerd. Dit houdt in dat de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van deze sportfaciliteiten is overgedragen van de gemeente naar de verenigingen vanaf 2007. De voordelen hiervan zijn meer autonomie voor verenigingen, efficiënter beheer en meer betrokkenheid en eigenaarschap bij de verenigingen. De uitdagingen van privatisering zijn meer financiële druk op verenigingen, afhankelijkheid van vrijwilligers en beperkte gemeentelijke controle. Verenigingen geven nu juist aan zorgen te hebben over de terugloop van vrijwilligers.

ONZE AANPAK

Als gemeente blijven we de geprivatiseerde verenigingen ondersteunen met de volgende middelen:

- ✓ Groot onderhoud subsidie, deze wordt herzien op basis van de uitgangspunten van dit beleidsplan.
- ✓ Grasmaaien van de velden, ook hierover blijven we in gesprek met de verenigingen om de kwaliteit te waarborgen.
- ✓ Verenigingsondersteuner op het gebied van financieel beheer, onderhoudsplanning of bijvoorbeeld het aantrekken van vrijwilligers.

‘VERENIGINGEN NEMEN VERANTWOORDELIJKHEID VOOR HUN ACCOMMODATIES. ALS GEMEENTE STAAN WE NAAST HEN – MET ONDERSTEUNING WAAR NODIG – OM SAMEN TE ZORGEN VOOR KWALITEIT EN TOEGANKELIJKHEID’

We houden daarbij de risico’s van de privatisering in acht:

- ✓ Financiële druk op de verenigingen. Alert op financiële problemen.
- ✓ Ongelijkheid tussen verenigingen. Sommige verenigingen zijn beter in staat om hun accommodatie te beheren dan anderen.
- ✓ Risico op verminderde toegankelijkheid. Verenigingen kunnen zich vooral richten op het bedienen van de eigen leden, waardoor de toegankelijkheid voor niet-leden of andere groepen vermindert. De maatschappelijke functie van verenigingen moet behouden blijven.
- ✓ Verenigingen worden uitgenodigd om met goede plannen te komen met betrekking tot hun accommodatie zoals benoemd in het coalitie akkoord.

Kunstgrasveld

Voetbalverenigingen geven aan de wens te hebben voor een kunstgrasveld. Uit het onderzoek van het Mulier instituut blijkt dat een beleid op kunstgras gewenst is. De vraag is of we kunstgras vanuit de gemeente willen stimuleren. Vanuit het beleid gezonde leefomgeving wordt dit afgeraden. Dit is nog een punt om nader te onderzoeken. De keuze voor een nieuw kunstgrasveld en de locatie daarvan baseren we op onderzoek en advies van specialisten.

Wanneer zijn we tevreden

- Verenigingen financieel gezond zijn en geen grote financiële problemen ondervinden.
- De toegankelijkheid en kwaliteit van accommodaties voor zowel leden als niet-leden gewaarborgd blijft.

Speerpunt 11

Ruimte bieden aan initiatieven van inwoners

Onze gemeente kent ook inwoners die graag willen sporten en bewegen zonder lid te worden van een georganiseerde vereniging of sportschool. Het is goed om ruimte te bieden aan vormen van anders georganiseerde sporten, die vanuit inwonersinitiatieven worden georganiseerd. Neem bijvoorbeeld discgolf.

Discgolf in de openbare ruimte is een opkomende sport die steeds meer aan populariteit wint. Het is een recreatieve activiteit die elementen van frisbee en traditionele golf combineert en op een speelse manier bijdraagt aan de stimulering van sport, bewegen en recreatie. Discgolfbanen worden vaak aangelegd in parken, bossen en recreatiegebieden waar de natuurlijke omgeving onderdeel wordt van het spel. Dit maakt het een mooie manier om de openbare ruimte op een sportieve manier te gebruiken zonder ingrijpende veranderingen in het landschap. Het is toegankelijk voor mensen van alle leeftijden en fysieke mogelijkheden.

ONZE AANPAK

We geven aandacht aan ideeën van onze inwoners. We gaan met hen in gesprek om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn en hoe we deze ideeën eventueel kunnen realiseren.

We nodigen inwoners uit om met ideeën te komen voor het bewegen in de openbare beweegruimte. De buurtsportcoaches gaan dit aanjagen door het organiseren van thema-avonden. Hierdoor willen we meer ruimte bieden aan anders georganiseerde sporten en activiteiten die vanuit de gemeenschap zelf worden geïnitieerd.

‘SPORT EN BEWEGEN BEGINNEN BIJ DE GEMEENSCHAP ZELF – DOOR RUIMTE TE GEVEN AAN IDEEËN VAN INWONERS, CREËREN WE EEN ACTIEVE EN VERBONDEN SAMENLEVING’

Wanneer zijn we tevreden

- Betrokkenheid van inwoners bij het creëren van beweegvriendelijke openbare ruimtes vergroten middels thema-avonden georganiseerd door buurtsportcoaches.
- Voldoen aan de behoefte van inwoners voor anders georganiseerde sport- en beweegactiviteiten.

Speerpunt 12

Beleidsontwikkeling op activiteiten in de openbare beweegruimte

Sport en bewegen is niet alleen goed voor een gezonde leefstijl, het heeft ook een verbindende functies tussen inwoners. Door sport- en beweegfaciliteiten in de buurt te plaatsen kunnen ontmoetingen tussen inwoners makkelijker ontstaan. Dit bevordert de algehele sportparticipatie in de gemeenschap maar draagt ook bij aan de sociale cohesie, inclusiviteit en diversiteit en intergenerationele activiteiten (sporten jong tot oud).

Daarnaast draagt het bij aan fysieke gezondheid en welzijn. Bewegen in de buitenlucht heeft bewezen positief effect op de mentale gezondheid. Ook kunnen onze inwoners breed motorisch gestimuleerd worden. Door bijvoorbeeld speeltuinen te combineren met fitnessapparaten, basketbalveldjes en skeelerrondes, creëer je een divers aanbod voor beweegmogelijkheden.

ONZE AANPAK

In de gemeente Weststellingwerf is ook een groep fanatieke individuele sporters. Door te investeren in de openbare beweegruimte blijven we ook hen stimuleren om te blijven sporten en bewegen en bieden wij het aan op een toegankelijke/laagdrempelige manier. De openbare beweegruimte raakt zowel het ruimtelijk als het sociaal domein. Daarbij springen de beleidsterreinen recreatie en toerisme, speelbeleid, woonbeleid en omgevingsvisie eruit maar ook het gezondheidsbeleid wil investeren in de openbare beweegruimte vanwege het gezondheidseffect op onze inwoners.

Daarom zetten we in de komende beleidsperiode in op in ieder geval:

- ✓ Procesbeschrijving bij nieuwe plannen ruimtelijk domein, wanneer wordt sport en bewegen betrokken?
- ✓ Nieuwe aanbestedingen: voorstel zou kunnen zijn om bij gunning als eis te hebben dat ze iets terug doen voor onze openbare beweegruimte

Daarnaast ligt de focus ook op de volgende onderwerpen:

1. **Vissteigers**

   Sport- en recreatief vissen is populair in de gemeente Weststellingwerf, en de aanwezigheid van goed onderhouden vissteigers biedt zowel inwoners als toeristen de mogelijkheid om op een ontspannen manier aan deze sport deel te nemen.

   Hoewel vissen op zichzelf een minder intensieve vorm van beweging is, moedigen de vissteigers mensen aan om naar buiten te gaan tijd in de natuur door te brengen. Dit sluit aan bij de bredere doelstelling van de gemeente om meer inwoners in beweging te brengen, vooral onder specifieke doelgroepen zoals ouderen en gezinnen. Dit kan bijdragen aan een actiever en gezonder leven.

   Vissteigers staan vaak op pittoreske plekken die ook aantrekkelijk zijn voor toeristen. Vissen kan zo onderdeel worden van een recreatief dagje uit of vakantie in de regio. Het is daarom een mooie samenwerking tussen de beleidsterreinen sport en recreatie en toerisme.

   Een belangrijk aandachtspunt voor de vissteigers is dat ze voor alle inwoners toegankelijk moeten zijn,

‘DE OPENBARE RUIMTE IS MEER DAN EEN PLEK – HET IS EEN KANS VOOR IEDEREEN OM IN BEWEGING TE KOMEN, VERBINDING TE MAKEN EN TE GROEIEN IN EEN GEZONDE, INCLUSIEVE GEMEENSCHAP’

ongeacht hun mobiliteit of conditie. Dit draagt bij een de inclusieve doelstellingen van de gemeente. Rondom de vissteigers kunnen viswedstrijden of andere recreatieve evenementen georganiseerd worden wat bijdraagt aan de sociale cohesie en de sportstimulering.

2. **Kano-aanlegplekken**
   De gemeente Weststellingwerf biedt naast vissteigers ook kano-aanlegplekken aan om de watersport en recreatie en toerisme te stimuleren. Kanoën combineert fysieke inspanning met ontspanning en biedt een laagdrempelige manier voor mensen van alle leeftijden om in beweging te komen en te genieten van de mooie waterwegen van Weststellingwerf.

   De gemeente zet zich in om de aanlegplekken toegankelijk te maken voor een breed publiek, inclusief ouderen en mensen met een beperking. Dit draagt bij aan het inclusieve recreatie en sportbeleid, waarin iedereen de kans moet krijgen om te genieten van sport en natuur.

3. **Fietspaden**
   De aanwezigheid van veilige, goed onderhouden fietspaden moedigt mensen aan om vaker de fiets te pakken. Fietsen naar het werk of school is een manier om sport en bewegen in het dagelijks leven te integreren. Fietspaden die goed verbonden zijn met woonwijken, scholen en bedrijventerreinen moedigen mensen aan om de fiets te pakken in plaats van de auto. De doelstelling is om onze fietspaden voor jong tot oud, van recreanten tot topsporters te behouden en realiseren.

4. **Beweegtuinen**
   We willen meer beweegtuinen creëren in de openbare beweegruimte. Daarnaast willen we de ontwikkeling inzetten rondom sportverenigingen, dit worden bruisende plekken waar mensen graag naartoe komen om te sporten en bewegen. De Haenepolle in Noordwolde dient als mooi voorbeeld en succesverhaal voor dit speerpunt.

Wanneer zijn we tevreden

- Er is een divers aanbod van toegankelijke sport- en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte waar ontmoetingen tussen inwoners gemakkelijk ontstaan.
- De openbare beweegruimte leent zich voor de verschillende behoeften op het gebied van sporten en bewegen, zoals voor individuele sporters en anders georganiseerde sporten.

5 | Evaluatie

Beleidsevaluatie helpt ons te beoordelen of we met ons sportbeleid op de juiste koers liggen om onze ambitie te realiseren:

'Het creëren van een toegankelijk sportklimaat waarbinnen iedere inwoner van Weststellingwerf op een plezierige manier kan sporten en bewegen, ondersteund door een sterk verenigingsleven, en waarbij het sportbeleid bijdraagt aan gezondheid en bredere maatschappelijke doelen binnen het sociaal domein.'

Door evaluatie van ons beleid krijgen we inzicht krijgen in wat wel en niet werkt waardoor we ons sportbeleid nóg effectiever en efficiënter kunnen maken. Bovendien helpt beleidsevaluatie ons bij het bijsturen van beleid - waar nodig - en biedt het verantwoording aan alle belanghebbenden over de besteding van middelen.

Bij de evaluatie van ons beleid kijken we naar deze vier criteria:

1. Inhoud
2. Het uitvoeringsproces
3. De geleverde prestaties
4. De bereikte effecten van het beleid.

We evalueren ons sportbeleid tussentijds en sturen bij waar nodig.

MAPE-model

Voor de evaluatie van ons sportbeleid gebruiken we het MAPE-model[1,2].
Dit model bestaat uit VIER onderdelen: Middelen (M), Activiteiten (A), Prestaties (P) en Effecten (E).

1. **Middelen:** Benodigde middelen voor de aanpak
2. **Activiteiten:** Uitvoering van de aanpak
3. **Prestaties:** Directe resultaten toegeschreven aan uitgevoerde activiteiten
4. **Effecten:** Verbeteringen of veranderingen als gevolg van beleid

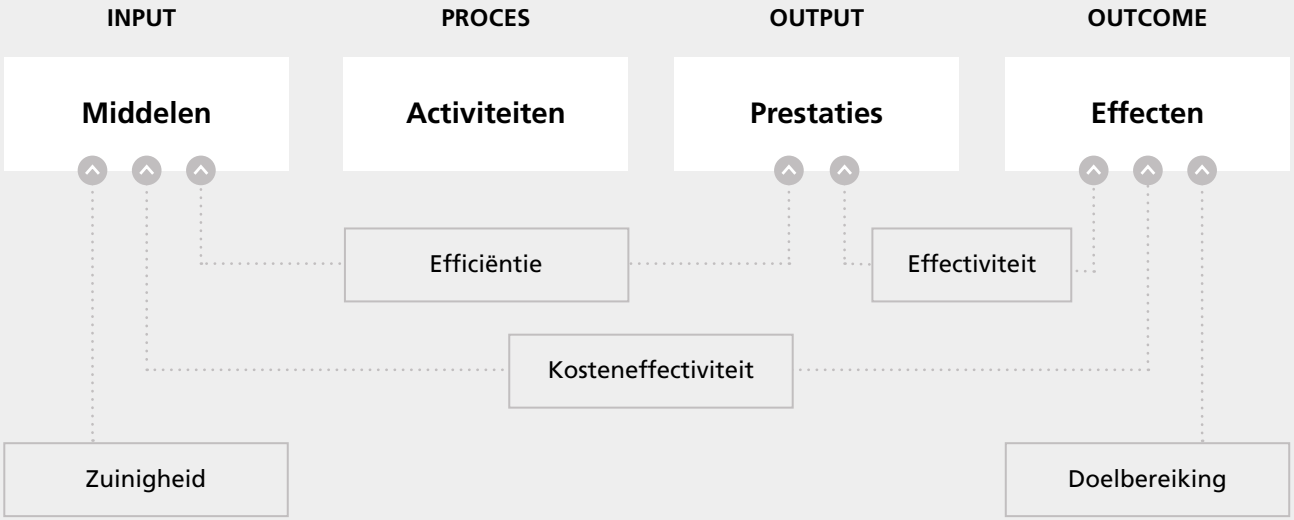

Het MAPE-model is uitgewerkt in twee tabellen (Bijlage 5 en 6), waarin de speerpunten, doelen en aanpak zijn beschreven.

De speerpunten geven aan waar de focus ligt, de doelen beschrijven wat er precies bereikt moet worden en de aanpak toont aan hoe dit gerealiseerd kan worden. Voor de evaluatie wordt eerst gefocust op de 'Activiteiten' en 'Prestaties' (Bijlage 5). De effecten (doelbereiking en impact op lange termijn) van de beleidslijnen kunnen pas na verloop van enige tijd worden gemeten (Bijlage 6). Afhankelijk van behoefte en budget kunnen we kijken en beoordelen welke speerpunten de meeste prioriteit hebben voor onze evaluatie.

De evaluatie van ons sportbeleid richt zich op de manier waarop activiteiten, prestaties en effecten gemeten kunnen worden om ons beleid te verantwoorden.

NB. Het monitoren van middelen wordt hierbij niet meegenomen, omdat financiën in dit beleidsplan niet concreet zijn uitgewerkt.

In het MAPE-model worden speerpunten geëvalueerd op basis van concrete doelen die bijdragen aan onze ambitie. Hoewel externe factoren en neveneffecten soms het vaststellen van causaliteit (verband tussen oorzaak en gevolg) bemoeilijken, biedt evaluatie ons waardevolle inzichten in wat werkt. Het helpt ons te bepalen of de aanpak van speerpunten bijdraagt aan onze beoogde doelen. Door good practices, zoals activiteiten van het buurtsportwerk, weten we al welke activiteiten effectief zijn.

Evaluatie bevestigt ons of we op het juiste spoor zitten om onze ambitie te bereiken. En waar nodig bij te sturen.

INSTRUMENTEN VOOR EVALUATIE
In het evaluatiemodel worden verschillende instrumenten genoemd voor het beoordelen van de speerpunten, waaronder:

- ✓ Scan op basisscholen
- ✓ Lokale Sportdeelname Index[3]
- ✓ Vragenlijsten
- ✓ Rapportages van verschillende partijen
- ✓ Registratielijsten
- ✓ Documentanalyses
- ✓ Voortgangsrapportages

Scan op basisscholen
De scan op basisscholen wordt uitgevoerd door een externe partij. Deze scan meet naast de motorische ontwikkeling van kinderen ook hoeveel kinderen zwemles hebben gevolgd en of ze een zwemdiploma hebben. Deze informatie is cruciaal voor het evalueren van speerpunt 2 in het sportbeleid. Daarnaast wordt de scan ook voor andere beleidsdoeleinden gebruikt, zoals het gezondheidsbeleid.

Lokale Sportdeelname Index
De Lokale Sportdeelname Index van NOC*NSF biedt inzicht in het sportgedrag binnen de gemeente en wat er nodig is om meer inwoners aan het sporten te krijgen en te houden. Het toont in welke gebieden inwoners bereid zijn te sporten, welke sporten ze willen beoefenen en wat de belangrijkste drijfveren en obstakels zijn. Daarnaast kunnen aanvullende onderwerpen naar wens van de gemeente worden onderzocht.

Vragenlijsten
Het afnemen van vragenlijsten bij verenigingen wordt uitgevoerd door onze verenigingsondersteuner. De verenigingsondersteuner heeft veel contact met de verenigingen in onze gemeente en verzamelt waardevolle informatie die nuttig is voor evaluatie.

Overige instrumenten
Het gebruik van de andere instrumenten kan intern en in samenwerking met het (ons?) buurtsportwerk worden uitgevoerd.

Nulmeting
De eerste meting van de scan op basisscholen en Lokale Sportdeelname Index kan fungeren als nulmeting. De nulmeting wordt idealiter in 2025 uitgevoerd voordat het sportbeleid volledig van start is. De daaropvolgende metingen kunnen worden vergeleken met de nulmeting om te zien in hoeverre het beleid heeft bijgedragen aan het behalen van de doelen en de daarmee bereikte effecten.

Onderbouwing gekozen instrumenten
De gekozen instrumenten sluiten het beste aan bij het beleidsstuk. Bij het selecteren van geschikte instrumenten zijn er keuzes gemaakt, rekening houdend met efficiënte inzet van middelen. De keuze voor een scan op basisscholen is gemaakt in overleg met andere beleidsterreinen.

Daarnaast hadden we twee instrumenten van NOC*NSF op het oog:

1. De Lokale Sportdeelname Index
2. De Verenigingsmonitor

Na grondige overweging vinden we de Lokale Sportdeelname Index geschikter voor het meten van onze beleidsdoelen. Waarom? De Verenigingsmonitor richt zich uitsluitend op verenigingen, terwijl ons sportbeleid een bredere focus heeft. Naast georganiseerde sport willen we ook inzichten in ongeorganiseerde sport verkrijgen, wat de Lokale Sportdeelname Index mogelijk maakt. Dit instrument richt zich op inwoners in plaats van verenigingen en biedt inzichten in de sport- en beweegbehoeften en belemmeringen van inwoners. Deze informatie helpt bij het bijsturen van het sportbeleid. Voor een volledig beeld van zowel inwoners als verenigingen bij de beleidsevaluatie, verzamelt onze verenigingsondersteuner de benodigde informatie over verenigingen, in plaats van de Verenigingsmonitor. Zo zetten we onze middelen zo efficiënt mogelijk in voor een grondige beleidsevaluatie.

‘BELEIDSEVALUATIE IS DE SLEUTEL TOT HET VERBETEREN VAN ONS SPORTKLIMAAT; DOOR TE LEREN VAN WAT WERKT EN BIJ TE STUREN WAAR NODIG, CREËREN WE EEN TOEGANKELIJKE EN GEZONDE TOEKOMST VOOR IEDERE INWONER VAN WESTSTELLINGWERF’

Bijlagen

Bijlage 1 | Relatie met bestaande beleidskaders

LANDELIJK BELEID
NOC/NSF is de bundeling van de georganiseerde sport in Nederland. De kracht van sport in de samenleving optimaal te benutten, ze hebben de ambitie om het sportiefste land ter wereld te worden. Ze worden gefinancierd door subsidies (o.a. VWS) en afdracht van Nederlandse Loterijgelden. Alle sportbonden zijn bij NOC/NSF aangesloten en de verenigingen zijn daarbij aangesloten, bijv. FC Wolvega bij de KNVB. Een sportbond is een belangenorganisatie die de belangen van een sportvereniging verdedigt en een regelgevende functie heeft bij de inrichting van sportcompetities.

Landelijk sportakkoord
Vanuit het landelijk Sportakkoord II werken VWS, VSG/VNG, NOC*NSF en POS samen met bonden, overheden, sportkoepels en andere maatschappelijke partijen. Deze samenwerking richt zich op de versterking van de lokale en regionale positie van sport, op basis van drie ambities:

1. Het fundament op orde: Verbeteren van de voorwaarden om te sporten en ervan te genieten.
2. Een groter bereik: Meer mensen, (potentiële) sporters, toeschouwers en vrijwilligers, bereiken om te genieten van sport.
3. Meer (zichtbare) betekenis: Verhogen van de waarde van sport voor de maatschappij.

Bewegingsonderwijs
Vanaf 1 augustus 2023 zijn scholen in het primair onderwijs verplicht tenminste twee lesuren bewegingsonderwijs per week te geven door een bevoegde leerkracht. Voldoende en kwalitatief goede accommodaties zijn een belangrijke voorwaarde om als school de urennorm bewegingsonderwijs en de kerndoelen voor bewegingsonderwijs te halen. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting van scholen.

Tijdens Prinsjesdag werd in de Troonrede het belang van sport en de positieve maatschappelijke impact ervan benadrukt. Hoewel er geen bezuinigingen zijn gepland voor de sportbegroting van het ministerie van VWS, is nog wel zorg over de financiële gevolgen van andere kabinetsplannen: Vanaf 2026 wil het kabinet de btw op sport verhogen van 9% naar 21%. (excl. Verenigingen) Het NOC*NSF wil hierover in gesprek gaan met het kabinet en de Tweede Kamer om te blijven zoeken naar manieren om sport voor iedereen toegankelijk en betaalbaar te houden.

SPUK *(specifieke uitkering sport en bewegen) gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie & de sociale basis 2023-2026.*
Voor sport en bewegen ontvangen wij een SPUK uitkering voor de volgende onderdelen:

1. Sportakkoord
   Het Sportakkoord is er om sport toegankelijk te maken voor iedereen in jouw gemeente. Via het lokale Sportakkoord spreken partijen uit de sport, maatschappelijke organisaties, bedrijven en de gemeente lokaal af hoe zij met elkaar de eigen sport- en beweegambities kunnen bereiken.
2. Brede functie combinatiefunctionarissen
   De gezamenlijke ministeries en VNG/VSG zetten zich in om de komende jaren vraaggericht de toeleiding en begeleiding naar sport-, beweeg- en cultuuraanbod te versterken, zodat meer mensen actief betrokken raken bij en deelnemen aan sport, bewegen en cultuur en daarmee gezonder, actiever en fitter worden. Met de Brede Regeling Combinatiefuncties wordt deelname aan sport en cultuur verbonden met ten minste één andere sector, zoals de zorg of het onderwijs. Door de jaren heen hebben de functionarissen zich ingezet om de verbinding tussen sectoren te realiseren. De BRC-regeling vormt een addendum bij het Hoofdlijnen Sportakkoord II. De financiële voorwaarden worden vastgesteld in de brede specifieke uitkering (SPUK) ten behoeve van het bevorderen van de gezondheid, sport- en beweegstimulering, cultuurparticipatie en het versterken van de sociale basis.

BOSA-regeling
De BOSA-regeling is de belangrijkste subsidieregeling in de georganiseerde sport. In 2018 is de regeling ontwikkeld als compensatie voor het wegvallen van de mogelijkheid om BTW en energiebelasting te verrekenen. Met een omvang van bijna 80 miljoen euro op

jaarbasis, is de regeling uitgegroeid tot de motor onder nieuwbouw, onderhoud, renovatie en verduurzaming van sportaccommodaties en daarmee een onmisbare voorwaarde voor verenigingen om toekomstgerichte investeringen te doen met steun van de overheid. Voor het jaar 2024 was er 111,5 miljoen euro beschikbaar. Het Nationaal Klimaat Platform constateerde recent dat verduurzaming een goede methode is om de sportinfrastructuur in ons land betaalbaar te houden. De subsidieregeling BOSA is daarom cruciaal voor amateursportverenigingen, maar niet voldoende. In de Tweede Kamer ligt nu een concreet voorstel van CDA, SP en Groen Links/PvdA om het Klimaatfonds te openen voor de amateursport.

PROVINCIAAL BELEID

De provincie Friesland heeft in het sportbeleid: iedereen doet mee 2024 -2028 het uitgangspunt dat ten minste driekwart van alle Friezen voldoende beweegt. Sport Fryslân is een belangrijke uitvoerende organisatie voor het provinciale sportbeleid en wordt voor een deel gefinancierd door de provincie en ze ontvangen subsidies van de gemeenten voor de uitvoering van het sportbeleid. Dit beleid kent de volgende FOCUSPUNTEN:

Sportplan voor jongeren, mensen met een beperking en ouderen

Samen met de Friese gemeenten wordt een plan ontwikkeld om de toegankelijkheid en deelname aan sport te verbeteren. Het provinciaal platform ynbeweging.frl speelt hierbij een belangrijke rol. Jaarlijks wordt er €50.000,- gereserveerd voor Sport Fryslân om dit te coördineren.

Breed sportfonds

De Provincie integreert het Fonds Inclusiviteit Sport en het Innovatiefonds tot één breed sportfonds met een jaarlijks budget van €65.000,-. Friese sportverenigingen kunnen vouchers van €1000,- aanvragen voor (ver)nieuwe(nde) activiteiten met als doel dat iedereen mee kan doen waarbij gefocust wordt op inwoners die drempels ervaren om te sporten en bewegen.

Doortrappen

De Provincie wil verkeersveiligheid stimuleren van fietsende ouderen via het project 'Doortrappen'. Wij sluiten hierbij aan en hebben al diverse evenementen georganiseerd rondom dit thema en hebben we een mooie doortraproute door onze gemeente. De buurtsportcoaches begeleiden de evenementen in onze gemeente.

Beweging in de openbare ruimte

Binnen het thema 'Beweging In de Openbare Ruimte' (BIOR) wordt er gewerkt aan een sportieve inrichting van de bebouwde omgeving. Dit moet de drempel verlagen voor inwoners om dagelijks te bewegen en te sporten. Het ontwikkelen van meer wandel- en fietsroutes is belangrijk vanwege de toenemende vergrijzing en zodat meer mensen de auto laten staan. Een interessant thema waar we vanuit sportbeleid nog meer verbinding gaan zoeken met het ruimtelijk domein en de provincie. Wij zien bijvoorbeeld in de gemeente Weststellingwerf dat nog veel kinderen met de auto naar school gaan, dit is logisch want we zijn een plattelandsgemeente. Echter ligt hier nog veel beweegwinst te halen en samen met het onderwijs, ruimtelijk domein en de provincie moeten we onderzoeken of we hier een verbeterslag in kunnen maken.

Iepen Mienskipfûns

Via het Iepen Mienskipfûns stelt de provinsje Fryslân subsidie beschikbaar voor onder andere verenigingen om te verduurzamen (35.000 euro).

GEMEENTELIJKE KADERS

In de gemeente Weststellingwerf raakt sport zowel het ruimtelijk als het sociaal domein en veel beleidsterreinen en programmalijnen die daaronder vallen. Vijf programma's spelen in de beleidsontwikkeling rondom sport en bewegen een belangrijke rol. We vatten ze hieronder kort samen:

1. Gala weststellingwerf 2023-2026

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) vormt het fundament voor de aanpak van de gemeente Weststellingwerf op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Met als stip op de horizon een gezonde generatie in 2040. Sport en bewegen wordt hierbij gezien als instrument om de doelstellingen van het GALA te behalen.

2. Lokaal gezondheidsbeleid gemeente Weststellingwerf 2022-2025

Voortvloeiend vanuit de GALA vormt het lokale gezondheidsbeleid een belangrijke pijler in de verbetering van de gezondheid van alle inwoners in elke levensfase. Dit beleid wordt in 2025 geëvalueerd en bijgesteld (nieuw beleid 2025 - …). De preventieve en bevorderings kant van het gezondheidsbeleid komt in het hele beleidsplan naar voren.

3. Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)

Het doel van het landelijke project Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) is om jongeren van 10 tot 18 jaar te laten opgroeien in een positieve en kansrijke leefomgeving waarin zij zichzelf kunnen ontwikkelen. Door een gezonde en veilige omgeving te creëren, zonder middelengebruik, krijgen jongeren de mogelijkheid hun talenten te ontplooien en te werken aan een goede toekomst. OKO richt zich op verschillende onderwerpen waarbij sport en bewegen ook van belang zijn.

4. JOGG: gezonde jeugd, gezonde toekomst
Wij vinden het belangrijk dat organisatoren van sportevenementen aandacht besteden aan het aspect gezondheid door bijvoorbeeld ervoor te zorgen dat een gezond alternatief aanwezig is bij voedselkramen en een mogelijkheid tot gratis drinkwater. Met name bij evenementen voor kinderen. Dit sluit aan bij de aanpak JOGG die we in Weststellingwerf hanteren, waarbij we er voor willen zorgen dat een kind opgroeit in een gezonde omgeving.

Om organisatoren hierbij te helpen kan contact worden opgenomen met de JOGG-Regisseur. Vervolgens kan JOGG Teamfit ingezet worden om hulp te krijgen bij realisatie van gezonde (sport)evenementen. Ook helpen flyers op deze website organisatoren om stap voor stap een gezonder (sport)evenement te organiseren.

5. Lokaal Sportakkoord
Het Lokaal Sport Akkoord is een lokale samenwerking tussen gemeente, clubs, ondernemers in de sport en maatschappelijk partners. Het sportakkoord volgt in grote lijnen het Gezond en Actief Leven akkoord en richt zich op de volgende punten:

a. het fundament op orde
b. het bereik van sport en bewegen vergroten
c. meer zichtbare betekenis van sport en bewegen
d. sociale veiligheid en integriteit
e. clubondersteuning
f. lokaal sportplatform
g. inzet lokale functionarissen sport en bewegen

Het kernteam in Weststellingwerf bestaande uit leden van sportverenigingen, commerciële sportaanbieder en het onderwijs toetsen of aanvragen voldoen aan bovenstaande punten.

Bewegen en onderwijs
In de beleidsvisie ‘Onderwijs als schatkamer’ worden kernwaardes beschreven die zijn uitgewerkt in ambities. TWEE van deze ambities benadrukken het belang van sport en bewegen:

AMBITIE 8: Kinderen in Weststellingwerf hebben een gezonde leefstijl, eten gezond en bewegen voldoende. Sport, beweging en cultuur zijn belangrijk voor hun fysieke en mentale gezondheid, betere leerprestaties en sociale ontwikkeling. Dit kan worden bereikt door een gevarieerd sportaanbod op scholen, de inzet van buurtsportcoaches en aandacht voor een gezonde leefstijl bij voorschoolse voorzieningen en in het onderwijs (JOGG/GIDS).

AMBITIE 10: In Weststellingwerf wordt ieder kind gestimuleerd zijn/haar talent te ontwikkelen. Dit kan bereikt worden door kinderen kennis te laten maken met verschillende cultuur- en sportactiviteiten, zowel binnen als buiten schooltijd.

OWO-samenwerking sport
Als OWO-gemeenten (Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland) werken we op verschillende manieren samen voor het sportbeleid. Opsterland en Weststellingwerf maken al gebruik van de buurtsportcoaches van hetzelfde team FRL, waardoor er effectiever gewerkt kan worden. Daarnaast is er elk kwartaal overleg waardoor we kennis met elkaar kunnen uitwisselen. Samen kunnen we kijken naar instrumenten die helpen bij het (bij)sturen van het sportbeleid, zoals de Sportdeelname Index. Samenwerking hierin is niet alleen kostenbesparend, maar geeft ook een goed overzicht van het sport- en beweeggedrag van de inwoners in onze regio.

Bijlage 2 | Samenvatting onderzoeksrapport zwemgelegenheden (Mulier Instituut)

In deze bijlage vindt u de samenvatting van het rapport 'Ruimte voor zwemmen Weststellingwerf' dat is opgesteld door het Mulier Instituut. De bron kunt u raadplegen in de online kennisbank van het Mulier Instituut: https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/28072/ruimte-voor-zwemmen-weststellingwerf/.

INLEIDING

De gemeente Weststellingwerf heeft in het collegeprogramma van 2022-2026 beschreven wat de doelen zijn voor maatschappelijke voorzieningen en accommodaties. Een daarvan is de verbetering van zwemgelegenheden. De gemeente wil inzicht in de huidige en toekomstige behoefte aan overdekte zwemwater. Dit biedt de gemeente een onderbouwing voor het verbeteren van de zwemgelegenheden.

ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit behoefteonderzoek is een beeld geven van de mate waarin het aanbod van het openbaar overdekt zwemwater in gemeente voorziet in de huidige en toekomstige behoefte. We beantwoorden de volgende onderzoeksvragen:

- Hoe verhoudt het huidige (2024) aanbod aan openbaar overdekt zwemwater zich tot de huidige en toekomstige (2030 en 2040) behoefte in Weststellingwerf?
  - Wat is het aanbod?
  - Wat is het huidige gebruik?
  - Wat is de huidige (2024) en toekomstige (2030 en 2040) behoefte?

CONCLUSIES

Aanbod zwemwater

De zwemwatercapaciteit in de gemeente Weststellingwerf is in lijn met de buurgemeenten. Het verschit wel per type activiteit. Het aanbod aan zwemwater voor leren zwemmen is bijvoorbeeld kleiner dan in de buurgemeenten.

Reisafstanden

De gemiddelde reisafstand naar het openbare overdekte zwembad (4,9 km) is even ver als gemiddeld in weinig stedelijke gemeenten, maar verder dan in gemeenten met een vergelijkbare bevolkingsomvang.

Behoefte aan zwemwater

In de gemeente is op dit moment geen groot tekort aan zwemwater voor de verschillende activiteiten. Alleen voor de zwemsport is er een tekort. Voor leren zwemmen ervaren betrokkenen een licht tekort, al blijkt dit niet uit ons planningsinstrument. Het semi-openbare zwembad is wel nodig voor leren zwemmen. In dit zwembad zijn niet veel recreatieve faciliteiten aanwezig. In de toekomst verandert dit beeld van zwemwater in de gemeente niet, omdat er geen grote bevolkingsgroei of -krimp wordt verwacht.

AANBEVELINGEN

Verken mogelijkheden voor gecombineerd gebruik voor de zwemsport

Het tekort aan zwemwater kan wellicht opgelost worden door een uitbreiding voor de zwemsport in de middag en avond. Dit kan door een andere activiteit tegelijk te laten plaatsvinden met de zwemsport, zoals het vrij zwemmen op de donderdagavond. Hiervoor is wel goede samenspraak nodig tussen de zwembadmanager en de verenigingen.

Werk samen met het semi-openbare zwembad voor leren zwemmen

De gemeente kan in gesprek gaan met het semi-openbare zwembad over de capaciteit voorleren zwemmen. Op dit moment ervaren betrokkenen daarvoor een licht tekort aan zwemwater. Wanneer de capaciteit van het semi-openbare zwembad wegvalt, geeft dit meer druk op het openbare overdekte zwembad De Steense.

Breng lokale cijfers beter in beeld

In de analyses voor de behoefte aan zwemwater voor leren zwemmen hebben we landelijke zwemdiplomacijfers gebruikt. De gemeente kan nog beter inzicht krijgen in de behoefte aan zwemwater als ze een lokaal onderzoek laat doen naar de zwemdiplomacijfers in de gemeente. Deze resultaten helpen om te bepalen of ze er actief op moet inzetten om het zwemdiplomabezit in de gemeente te verhogen.

Verbeter de invulling van recreatief zwemmen in de gemeente

In de gemeente Weststellingwerf en in de buurgemeenten is aanbod voor recreatief zwemmen. Het aanbod aan recreatieve faciliteiten in de buurgemeenten is groter dan in de gemeente Weststellingwerf. Het is

voor de gemeente belangrijk om recreatieve faciliteiten en momenten te blijven aanbieden, maar de invulling van de momenten kan beter. De gemeente moet de afweging maken of een uitbreiding van het recreatief zwemmen ten koste mag gaan van andere activiteiten, waarvoor nu een tekort aan of net voldoende zwemwater is.

Bijlage 3 | Samenvatting onderzoeksrapport sportaccommodaties (Mulier Instituut)

In deze bijlage vindt u de samenvatting van het rapport ‘Ruimte voor sport Weststellingwerf’ dat is opgesteld door het Mulier Instituut. De bron kun je raadplegen in de online kennisbank van het Mulier Instituut: www.mulierinstituut.nl/publicaties.

INLEIDING

De gemeente Weststellingwerf is bereid om te investeren in sportaccommodaties wanneer sportverenigingen met goede toekomstplannen komen. Dit onderzoek biedt de gemeente inzichten in accommodatiegebruik en -behoefte, en hoe deze zich naar verwachting ontwikkelen. Zo kan de gemeente plannen toetsen.

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Aantal sportaccommodaties voldoet op korte en middellange termijn

De gemeente wil met sportaccommodaties de sportbeoefening van haar inwoners faciliteren, en wil het aanbod in de dorpen behouden. Het aanbod en de spreiding van de sportaccommodaties zijn hiermee in lijn. We zien dan ook geen aanleiding binnen de vastgestelde kaders van de gemeente om op de korte of middellange termijn het aantal sportaccommodaties aan te passen.

Wel is het sportlandschap continu in beweging. Op lange termijn kan dit leiden tot behoefte aan ander aanbod. Monitoring van bijvoorbeeld de ledenontwikkeling maakt het voor de gemeente mogelijk om tijdig actie te ondernemen.

Genoeg binnen- en buitensportaccommodaties

Het aanbod aan sporthallen en gymzalen in de gemeente Weststellingwerf is voldoende. Het aanbod is groter dan de maximale behoefte vanuit de verenigingssport en biedt ruimte voor intensivering van het gebruik. Om betere benutting van de sporthallen te realiseren, kan een nieuw rooster uitkomst bieden. Verenigingen staan ervoor open om mee te denken en mogelijkheden te verkennen.

Ook voor het huisvesten van het bewegingsonderwijs bieden de sporthallen en gymzalen voldoende capaciteit. De gemeente regelt busvervoer voor scholen waarvoor de afstand tot de gymlocatie te groot is.

Op de sportparken zijn volgens de richtlijnen voldoende velden en banen aanwezig voor de huidige verenigingen. Bij tennis is er sprake van overcapaciteit. Voetbalverenigingen hebben de wens om over extra kunstgras te beschikken.

Behoefte aan meer overleg

Vanuit de binnen- en buitensportverenigingen bestaat de wens om vaker en gezamenlijk te overleggen met de gemeente. Zo blijven ze op de hoogte van de ontwikkelingen en kunnen ze hun wensen voor de accommodaties delen.

Bijlage 4 | Advies onderzoek natuur sportvelden

De sportvelden binnen de gemeente Weststellingwerf vertonen structurele aandachtspunten op het gebied van afwatering, grasbedekking en veldprofilering. Door gericht onderhoud en een gestructureerd actieplan kunnen deze velden binnen één tot twee seizoenen significant verbeteren.

ALGEMEEN ADVIES SPORTVELDEN

Bezanden

Op veel velden is een tekort aan zand in de toplaag geconstateerd. Door periodiek voldoende zand aan te brengen, blijft de samenstelling van de toplaag optimaal en wordt de speelkwaliteit behouden.

Diepte vertidraineren

Tijdens de inspecties is vastgesteld dat een deel van de velden is gevertidraineerd op een diepte van circa 20-25 cm. Op deze diepte bevindt zich vaak een overgangslaag in de ondergrond, wat de afwatering kan belemmeren. Het wordt aanbevolen om vertidraineren met langere pennen uit te voeren en de bewerkingsdiepte per seizoen te variëren voor een beter effect.

Recycledressen

Hoewel er op een deel van de velden voldoende zand aanwezig is, blijkt dit niet altijd goed vermengd in de toplaag. Door middel van recycledressen kan de homogeniteit van de toplaag worden hersteld, wat de speelkwaliteit ten goede komt.

Verhoogde doelgebieden

Op meerdere velden is een verhoging geconstateerd vanaf de penaltystip tot de doellijn. Deze zogenaamde ‘terp’ verstoort de speleigenschappen en belemmert een gelijkmatige afwatering. Het advies is om deze verhogingen te verwijderen door de zode af te plaggen (fieldtoppen), het terrein te egaliseren en het gebied opnieuw in te zaaien of te bezoden.

Onkruid in uitlopen

In verschillende D-zones (uitloopzones) is een verhoogde aanwezigheid van onkruid waargenomen. Dit wordt mogelijk veroorzaakt door minder bemesting of een afwijkend beheer van deze zones. Om een gelijkmatig speeloppervlak te behouden, wordt geadviseerd om de onderhoudsmaatregelen, zoals maaien en bemesten, ook in de D-zones consistent toe te passen.

Straatgras

Er is een aanzienlijke hoeveelheid straatgras geconstateerd op de velden. Dit probleem is seizoensgebonden, waarbij het aandeel straatgras in de wintermaanden doorgaans hoger is. Om de verspreiding van straatgras te minimaliseren, worden de volgende maatregelen aanbevolen:

- Verminderen van beregeningsfrequentie in de zomermaanden;
- Direct na groot onderhoud doorzaaien en voldoende beregenen om de groei van sportveldgrassen te stimuleren;
- Open en kale plekken in de grasmat voorkomen door speelschade direct na gebruik te herstellen;
- Gelijkmatige belasting van het veld, inclusief minder intensief gebruikte zones (C-zone), bijvoorbeeld door de velden ook overdwars te bespelen;
- Actief beheer van straatgras door middel van wiedeggen, verticuteren of fieldtoppen.

Door deze maatregelen consistent toe te passen, kan de algemene kwaliteit en bespeelbaarheid van de sportvelden worden verbeterd.

Bijlage 5 | Evaluatiemodel activiteiten en prestaties

BELEIDSLIJNEN	SPEERPUNTEN	DOELEN	AANPAK/PLANNEN	EVALUATIE			
				ACTIVITEITEN		PRESTATIES	
				INSTRUMENT	MOGELIJKE VRAGEN	INSTRUMENT	MOGELIJKE VRAGEN
Verbinden van sport-participatie	1. Ondersteuning en activering op scholen, verenigingen en in de wijk	Vergroten van sport-participatie.	Buurtsportcoaches, verenigingsondersteuner en coördinator sport en preventie bieden ondersteuning en activering op scholen, verenigingen en in de wijk om sportparticipatie te vergroten.	Activiteiten logboek	Welke activiteiten zijn georganiseerd en voor welke doelgroepen?	Activiteiten logboek	Wat is het bereik van de ondersteuning en activering?: Hoeveel verenigingen, scholen en wijken hebben jaarlijks ondersteuning en activering ontvangen van de buurtsportcoaches, verenigingsondersteuner en coördinator sport en preventie? Hoeveel activiteiten zijn er georganiseerd en hoeveel deelnemers waren er?
	2. Kansengelijkheid voor sportparticipatie	Ieder kind verlaat de basisschool met een zwemdiploma.	Monitoring basisschool leerlingen en begeleiding naar zwemlessen door buurtsportcoaches.	Scan op basisscholen, Rapportages buurtsportwerk	Monitoren de buurtsportcoaches actief op elke school of kinderen een zwemdiploma hebben?	Rapportages buurtsportwerk	Hoeveel kinderen worden naar zwemles begeleidt (die niet al op zwemles zaten)?
		Vergroten van sport-participatie onder kinderen uit lage SES-gezinnen en laag houden van financiële drempels.	Actieve monitoring op basisscholen, begeleiding naar sportverenigingen, en het aanbieden van laagdrempelige sportactiviteiten via een verlengde schooldag door buurtsportcoaches.	Rapportages buurtsportwerk	Welke laagdrempelige activiteiten zijn georganiseerd?	Rapportages buurtsportwerk	Hoeveel kinderen (uit lage SES-gezinnen/ woonachtig in lage SES-wijken) zijn begeleidt naar sportverenigingen?

	3. Inspireren door (top) sport-evenementen	Organiseren van minimaal 1 (top)sportevenement per jaar vanaf 2026.	Beschikbaar stellen van subsidies voor (top) sportevenementen en continu overleg met ketenpartners om nieuwe evenementen te initiëren en te ondersteunen.	Registraties en rapportages van de verstrekte subsidies en georganiseerde evenementen	Hoeveel (top)sportevenementen zijn er jaarlijks georganiseerd met behulp van gemeentelijke subsidies?	Rapportages	Hoeveel deelnemers en toeschouwers waren er tijdens elk evenement?
	4. Het sport platform als basis voor doorontwikkeling en innovatie	Kennisdeling en inspiratie bevorderen onder sportverenigingen, scholen en andere belanghebbenden.	Twee keer per jaar fysieke bijeenkomsten met interessante sprekers en uitwisseling van kansen en knelpunten, en vier keer per jaar een nieuwsbrief.	Registraties van bijeenkomsten en verzendlijsten van nieuwsbrieven	Hoeveel fysieke bijeenkomsten en nieuwsbrieven zijn er jaarlijks georganiseerd en uitgebracht door het sportplatform?	Registratielijst	Hoeveel deelnemers waren er tijdens de fysieke bijeenkomsten?
	5. Praktijkonderzoek	Ontwikkelen van werkzame en duurzame antwoorden op specifieke uitdagingen door middel van praktijkonderzoek.	Uitvoeren van praktijkonderzoek naar o.a. de zwemvaardigheid van kinderen in groep 6/7, de sport- en beweegbehoeften van jongeren, ervaren drempels sport en bewegen, de behoefte naar aangepast sportaanbod en het betaalbaar houden van sport en bewegen in de gemeente.	Rapportages van de uitgevoerde onderzoeken	Welke praktijkonderzoeken zijn er uitgevoerd sinds de ingang van het sportbeleid?	Rapportages van de uitgevoerde onderzoeken	Hebben de praktijkonderzoeken werkzame en duurzame antwoorden en aanbevelingen opgeleverd?
Versterken van verenigins-aanbod	6. Kwaliteit en toekomst-bestendigheid verenigingsaanbod	Sociale veiligheid in de sport, de 4 V's: Vereniging brede gedragscode, Vertrouwens-contactpersoon, VOG vrijwilligers en Vakkundig geschoolde trainer-coaches.	In 2025 starten met sportbrede campagne en 2 werksessies. De 4 v's kunnen in komende jaren een voorwaarde worden voor basissubsidie sport.	Activiteiten logboek	Is er een sportbrede campagne gestart in 2025? En zijn er 2 werksessies georganiseerd door de verenigingsondersteuner?	Registratielijst	Wat was het bereik van de campagne? En hoeveel verenigingen hebben deelgenomen aan werksessies georganiseerd door de verenigingsondersteuner?
		Sportverenigingen zijn toekomstbestendig.	Beschikbare middelen zo effectief mogelijk inzetten om de toekomstbestendigheid van verenigingen te ondersteunen.	Vragenlijst	Hoeveel verenigingen hebben de nodige ondersteuning ontvangen om toekomstbestendig te worden en/of te blijven?	Vragenlijst	Welke verenigingen hebben acties ondernomen zoals: de amateursport breder toegankelijk maken, kwaliteit van sportaanbod verhogen of open club gedachte versterken om toekomstbestendig(er) te worden?

	7. Inclusie	Een inclusieve sports-ector waarin iedereen kan deelnemen.	Stimuleren en facili-teren van inclusiviteit binnen clubs door inclusie te bespreken tijdens sportplatform, inzet van buurtsport-coaches, werksessies met clubs, en inclusie op de beleidsagenda zetten van zowel het ruimtelijk als het soci-aal domein.	Activiteiten logboek	Is inclusie bespro-ken bij een fysieke bijeenkomst van het sportplatform?	Vragenlijst	In hoeverre zijn veren-igingen aan de slag ge-gaan met het creëren van inclusief sport- en beweegaanbod?
				Activiteiten logboek	Hoeveel inclusieve sportbijeenkomsten hebben de buurtsport-coaches georgani-seerd?	Registratielijst	Hoeveel deelnemers waren er bij de inclu-sieve sportbijeenkom-sten?
				Beleidsagenda	Staat inclusie op de beleidsagenda van het ruimtelijk en sociaal domein?		
				Sportakkoord	Is inclusie één van de hoofdthema's van het sportakkoord?		
				Agenda bij nieuwbouw	Staat inclusie als voor-waarde op de agenda bij nieuwbouw van sportclubs?		
	8. Meer open club karakter	Het versterken van de binding met leden, buurtbewoners en an-dere betrokkenen door de club open te stellen voor verschillende maatschappelijke- en sportactiviteiten.	Met verenigingen de mogelijkheden ver-kennen voor een meer open club karakter. Succesvolle open clubs dienen ter inspiratie.	Verslagen/ rapportages van aanjager sport en preventie	Welke verenigingen verkennen de moge-lijkheden voor het openstellen van de club? En welke ver-enigingen dienen ter inspiratie?	Activiteiten logboek/ rapportages	Vinden er meer ver-schillende activiteiten (naast de hoofdactivi-teit) plaats bij veren-igingen dan voorheen? Zo ja, welke activi-teiten en zijn deze activiteiten gericht op verschillende doelgroe-pen?
Door-ontwikkelen van toekomst-bestendige sport-infrastructuur	9. Proces regievorming accommodatiebeleid	Een breed gedragen fundament voor ontwikkeling van een duurzame sportinfra-structuur die bijdraagt aan de ambitie van het sportbeleid.	Procesmatige aanpak in 2 fasen. Fase 1: onderzoek, inven-tarisatie en concept ontwikkelagenda. Fase 2: doorontwikkeling richting definitieve ontwikkelagenda.	Voortgangs-rapporta-ges en vragenlijst	Worden de geplande activiteiten binnen de gestelde tijd en met de beschikbare middelen uitgevoerd? Wat zijn de behoeften van verenigingen voor een ontwikkelagenda?	Voortgangs-rappor-tages	Is de ontwikkelagenda integraal, planmatige en strategisch waarin korte- en lange termijn ontwikkelingen staan opgesteld?

	10. Ondersteuning (geprivatiseerde) verenigingen	Financiële stabiliteit en toegankelijkheid van (geprivatiseerde) verenigingen waarborgen dmv ondersteuning van gemeente.	De gemeente biedt groot onderhoud subsidies, verzorgt het grasmaaien van de velden en stelt een verenigings-ondersteuner beschikbaar.	Registraties en rapportages van de verstrekte subsidies, grasmaai diensten en verenigings-ondersteuner	Welke/hoeveel (geprivatiseerde) verenigingen hebben jaarlijks gebruik gemaakt van de aangeboden ondersteuning (subsidies, grasmaaien, advies)?	Rapportage verenigings-ondersteuner	Welke/hoeveel (geprivatiseerde) verenigingen zijn er met goede plannen gekomen met betrekking tot hun accommodaties?
	11. Ruimte bieden aan initiatieven van inwoners	Ruimte bieden aan anders georganiseerde sporten in de openbare beweegruimte vanuit inwonersinitiatieven.	Organiseren van thema-avonden door de buurtsportcoach om inwoners uit te nodigen ideeën te delen voor sporten en bewegen in de openbare beweegruimte.	Registratielijsten	Hoeveel inwoners hebben deelgenomen aan de thema-avonden?	Verslagen thema-avonden	Hoeveel nieuwe ideeën van inwoners voor sport- en bewegen in de openbare beweegruimte zijn er ontstaan uit de thema-avonden?
	12. Beleids-ontwikkeling op activiteiten in de openbare beweegruimte	De openbare beweegruimte leent zich voor de verschillende behoeften op het gebied van sporten en bewegen.	Ontwikkelen van beleid en procesbeschrijvingen waarin sport en bewegen wordt betrokken in samenwerking met andere beleidsterreinen binnen het sociaal en ruimtelijk domein.	Documentanalyse van de beleids- en proces-beschrijvingen	Wordt sport en bewegen betrokken door verschillende beleidsterreinen bij de ontwikkeling van beleid- en procesbeschrijvingen? Zo ja, welke?	Documentanalyse van de beleids- en proces-beschrijvingen	Is er bij de ontwikkeling van beleids- en procesbeschrijvingen gefocust op vissteigers, kano-aanlegplekken, fietspaden en de inrichting van beweegtuinen?

Bijlage 6 | Evaluatiemodel effecten

BELEIDSLIJNEN	SPEERPUNTEN	DOELEN	AANPAK/PLANNEN	EVALUATIE		
				EFFECTEN		LANGE TERMIJN EFFECTEN
				INSTRUMENT	MOGELIJKE VRAGEN	MOGELIJKE VRAGEN
Verbinden van sport-participatie	1. Ondersteuning en activering op scholen, verenigingen en in de wijk	Vergroten van sportparticipatie.	Buurtsportcoaches, verenigingsondersteuner en coördinator sport en preventie bieden ondersteuning en activering op scholen, verenigingen en in de wijk om sportparticipatie te vergroten.	Vragenlijst/ Sportdeelname Index	Voldoet het aanbod van activiteiten aan de behoefte van inwoners om meer te sporten en bewegen? Is het aanbod vraag gestuurd?	Is de sportparticipatie vergroot vergeleken met de eerste meting?
	2. Kansengelijkheid voor sportparticipatie	Ieder kind verlaat de basisschool met een zwemdiploma.	Monitoring basisschool leerlingen en begeleiding naar zwemlessen door buurtsportcoaches.	Scan op basisscholen	Is er een procentuele toename van kinderen die de basisschool verlaten met een zwemdiploma?	Verlaat elk kind in 2029 de basisschool met een zwemdiploma?
		Vergroten van de sportparticipatie onder kinderen uit lage SES-gezinnen en laag houden van financiële drempels.	Actieve monitoring op basisscholen, begeleiding naar sportverenigingen, en het aanbieden van laagdrempelige sportactiviteiten via een verlengde schooldag door buurtsportcoaches.	Sportdeelname Index	Is de sportdeelname index hoger geworden sinds 2026 van kinderen woonachtig in lage SES-wijken?	Is kansengelijkheid voor sportparticipatie bereikt? (Geen verschil in sportparticipatie op basis van SES)
	3. Inspireren door (top) sport-evenementen	Organiseren van minimaal 1 (top)sportevenement per jaar vanaf 2026.	Beschikbaar stellen van subsidies voor (top)sportevenementen en continu overleg met ketenpartners om nieuwe evenementen te initiëren en te ondersteunen.	Sportdeelname Index	Is de sportparticipatie vergroot na het (top)sportevenement?	Is de sportparticipatie vergroot vergeleken met de eerste meting?

	4. Het sport platform als basis voor doorontwikkeling en innovatie	Kennisdeling en inspiratie bevorderen onder sportverenigingen, scholen en andere belanghebbenden.	Twee keer per jaar fysieke bijeenkomsten met interessante sprekers en uitwisseling van kansen en knelpunten, en vier keer per jaar een nieuwsbrief.	Click registratie van nieuwsbrief + Vragenlijst onder deelnemers en nieuwsbrief-ontvangers	Wat zijn ervaringen van deelnemers van het sportplatform en nieuwsbriefontvangers?: Wordt de nieuwsbrief door een meerderheid van de ontvangers gelezen? In hoeverre vinden ze kennisdeling en inspiratiebronnen via het sportplatform nuttig? Is er behoefte aan voortzetting van de nieuwsbrief en/of het sportplatform?	Draagt het sportplatform bij aan het stimuleren van samenwerking tussen sportaanbieders, scholen en andere belanghebbenden?
	5. Praktijkonderzoek	Ontwikkelen van werkzame en duurzame antwoorden op specifieke uitdagingen door middel van praktijkonderzoek.	Uitvoeren van praktijkonderzoek naar o.a. de zwemvaardigheid van kinderen in groep 6/7, de sport- en beweegbehoeften van jongeren, ervaren drempels sport en bewegen, de behoefte naar aangepast sportaanbod en het betaalbaar houden van sport en bewegen in de gemeente.	Rapportages van de uitgevoerde acties, Sportdeelname Index	In hoeverre hebben de praktijkonderzoeken bijgedragen aan het ontwikkelen van werkzame en duurzame acties voor specifieke uitdagingen?	Is de sportparticipatie vergroot vergeleken met de eerste meting?
Versterken van verenigins-aanbod	6. Kwaliteit en toekomstbestendigheid verenigingsaanbod	Sociale veiligheid in de sport, de 4 V's: Vereniging brede gedragscode, Vertrouwens-contactpersoon, VOG vrijwilligers en Vakkundig geschoolde trainer-coaches.	In 2025 starten met sportbrede campagne en 2 werksessies. De 4 v's kunnen in komende jaren een voorwaarde worden voor basissubsidie sport.	Vragenlijst	In hoeverre hebben de (deelnemende) verenigingen de 4 V's geïmplementeerd na deelname aan de werksessies?	Voldoen alle verenigingen in 2029 aan de vier V's?
		Sportverenigingen zijn toekomstbestendig.	Beschikbare middelen zo effectief mogelijk inzetten om de toekomstbestendigheid van verenigingen te ondersteunen.	Vragenlijst	In hoeverre is er voldoende effectieve ondersteuning geboden door de verenigingsondersteuner en de gemeente om de toekomstbestendigheid van verenigingen te bevorderen? Is er voldaan aan de behoefte van verenigingen aan ondersteuning voor toekomstbestendigheid?	Zijn alle verenigingen in 2029 toekomstbestendig? Criteria voor toekomstbestendigheid zijn: toegankelijk voor iedereen, professioneel en breed georganiseerd, behoudt haar leden en trekt nieuwe leden aan, is vraag gestuurd in plaats van aanbod gestuurd en werkt samen met organisaties in de buurt zoals fysiotherapeuten, scholen en lokale ondernemers.

	7. Inclusie	Een inclusieve sportsector waarin iedereen kan deelnemen.	Stimuleren en faciliteren van inclusiviteit binnen clubs door inclusie te bespreken tijdens sportplatform, inzet van buurtsportcoaches, werksessies met clubs, en inclusie op de beleidsagenda zetten van zowel het ruimtelijk als het sociaal domein.	Sportdeelname Index	Is er voldoende inclusief sport- en beweegaanbod in de gemeente voor verschillende kwetsbare groepen? Voldoet het aanbod aan de behoefte van inwoners om te sporten en bewegen?	Is de sportparticipatie vergroot vergeleken met de eerste meting, ook onder verschillende kwetsbare groepen?
	8. Meer open club karakter	Het versterken van de binding met leden, buurtbewoners en andere betrokkenen door de club open te stellen voor verschillende maatschappelijke- en sportactiviteiten.	Met verenigingen de mogelijkheden verkennen voor een meer open club karakter. Succesvolle open clubs dienen ter inspiratie.	Vragenlijst en Sportdeelname Index	In hoeverre hebben de vereniging met een open club karakter het aanbod afgestemd op de vraag van verschillende doelgroepen en faciliteiten beschikbaar gesteld voor maatschappelijke- en/of sport activiteiten? Wordt hierbij de behoefte van zowel georganiseerde als anders georganiseerde sporters in de buurt geborgd bij open clubs?	Is de sportparticipatie vergroot vergeleken met de eerste meting?
Door-ontwikkelen van toekomst-bestendige sport-infrastructuur	9. Proces regievorming accommodatiebeleid	Een breed gedragen fundament voor ontwikkeling van een duurzame sportinfrastructuur die bijdraagt aan de ambitie van het sportbeleid.	Procesmatige aanpak in 2 fasen. Fase 1: onderzoek, inventarisatie en concept ontwikkelagenda. Fase 2: doorontwikkeling richting definitieve ontwikkelagenda.	Voortgangsrapportages, aantal uitgevoerde projecten	In hoeverre draagt de ontwikkelagenda bij aan de ontwikkeling van een duurzame sportinfrastructuur? Is het doel van de ontwikkelagenda naar tevredenheid bereikt?	Hoeveel sportaccommodaties zijn er gerenoveerd of nieuw gebouwd volgens de ontwikkelagenda?
	10. Ondersteuning (geprivatiseerde) verenigingen	Financiële stabiliteit en toegankelijkheid van (geprivatiseerde) verenigingen waarborgen dmv ondersteuning van gemeente.	De gemeente biedt groot onderhoud subsidies, verzorgt het grasmaaien van de velden en stelt een verenigingsondersteuner beschikbaar.	Vragenlijst en onderzoek	In hoeverre is de toegankelijkheid en kwaliteit van (geprivatiseerde) verenigingen gewaarborgd (goede staat van velden en accommodaties)? Is de kwaliteit van de accommodaties verbeterd dankzij ondersteuning? Is het kwaliteit van de velden verbeterd ten opzichte van de eerste meting? Is er sprake van een maatschappelijke functie (activiteiten voor zowel leden als niet-leden)?	Hebben alle (geprivatiseerde) verenigingen in 2029 een toegankelijke en kwalitatief goede velden en accommodaties? Hebben de accommodaties een maatschappelijke functie?

	11. Ruimte bieden aan initiatieven van inwoners	Ruimte bieden aan anders georganiseerde sporten in de openbare beweegruimte vanuit inwonersinitiatieven.	Organiseren van thema-avonden door de buurtsportcoach om inwoners uit te nodigen ideeën te delen voor sporten en bewegen in de openbare beweegruimte.	Registraties en rapportages van gerealiseerde initiatieven, Sportdeelname Index	Hoeveel nieuwe inwonersinitiatieven voor sporten en bewegen in de openbare ruimte zijn er van 2026 t/m 2029 gerealiseerd?	Is er een toename in het aantal anders georganiseerde sporters in vergeleken met de eerste meting? Wordt door deze sporters regelmatig gebruik gemaakt van de inwoners initiatieven in de openbare beweegruimte?
	12. Beleids-ontwikkeling op activiteiten in de openbare beweegruimte	De openbare beweegruimte leent zich voor de verschillende behoeften op het gebied van sporten en bewegen.	Ontwikkelen van beleid en procesbeschrijvingen waarin sport en bewegen wordt betrokken in samenwerking met andere beleidsterreinen binnen het sociaal en ruimtelijk domein.	Documentanalyse van de beleids- en procesbeschrijvingen, Sportdeelname Index	Hoeveel beleids- en procesbeschrijvingen met betrekking tot sport en bewegen (nieuwe of verbeterde sport- en beweegfaciliteiten) zijn in 2029 gerealiseerd in de openbare beweegruimte?	Is sportparticipatie onder anders georganiseerde en individuele sporters toegenomen sinds de realisatie van nieuwe of verbeterde sport- en beweegfaciliteiten? Hoeveel inwoners zijn door de nieuwe of verbeterde sport- en beweegfaciliteiten (meer) gaan sporten en bewegen?

Bronnen:

[1] Hombergh, S. van den, & Hermens, N. (2017). Sport en bewegen als context voor re-integratie: ervaren impact en werkzame mechanismen van Bewegen naar Werk. Utrecht: Universiteit Utrecht, Departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap.

[2] Bailey R, Hillman CH, Arent S, Petitpas A. (2013). Physical activity: an underestimated investment in human

[3] Collegeprogramma Weststellingwerf 2022-2026: Samen blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf!

[4] RIVM. Sport en bewegen in cijfers. Beweegrichtlijnen. Beschikbaar op: https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/beweegrichtlijnen.

[5] Nederlands Jeugdinstituut. Zicht op kinderen die opgroeien in armoede. Beschikbaar op: https://www.nji.nl/armoede/zicht-op-kinderen-die-opgroeien-in-armoede#welbevinden

[6] Stam, W. van, Dool, R. van den, & Elling, A. (2021). Sport- en beweeggedrag van kinderen en jongeren naar sociaaleconomisch milieu. Utrecht: Mulier Instituut.

[7] EenVandaag. (2024, 22 augustus). Kwart van ouders met lager inkomen doet kind niet op zwemles, oplopende kosten vaak de reden. https://eenvandaag.avrotros.nl/panels/opiniepanel/alle-uitslagen/item/kwart-van-ouders-met-lager-inkomen-zet-kind-niet-op-zwemles-oplopende-kosten-vaak-de-oorzaak/

[8] De Bakker, E., Thijssen, L., & Portegijs, W. (2023). Samenleving in beweging: Diversiteit en sociale cohesie nader beschouwd. Sociaal en Cultureel Planbureau.

[9] Mulier Instituut. (2020, 16 april). Nederlanders sporten en bewegen steeds vaker alleen. Allesoversport.nl. https://www.allesoversport.nl/thema/beweegstimulering/nederlanders-sporten-en-bewegen-steeds-vaker-alleen/

[10] Allecijfers.nl, Gemeente overzicht Weststellingwerf

[11] Planbureau Fryslân, Monitor bevolking, 2024

[12] Waarstaatjegemeente.nl, Dashboard Gezondheid

[13] Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Op de kaart: Wekelijkse sporters

[14] Centraal Bureau voor de Statistiek, Statusscore per wijk en buurt o.b.v. welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden.

[15] Waarstaatjegemeente.nl, Dashboard Gezondheid

[16] NOC*NSF, KISS rapportage Weststellingwerf, 2024

[17] Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Op de kaart: Sportlidmaatschappen

[18] NOC*NSF, Sportbondleden per gemeenten, 2016-2022

[19] Mulier Instituut, capaciteitsonderzoek sportaccommodaties Weststellingwerf, 2025

[20] Dool, R. van den (2022). Deelname sport en bewegen van mensen met een lage sociaaleconomische status: de achtergronden van de deelname. Utrecht: Mulier Instituut.

[21] van Leeuwen, L., Ruiter, A., Visser, K., Lesscher, H. M. B., & Jonker, M. (2023). Acquiring Financial Support for Children's Sports Participation: Co-Creating a Socially Safe Environment for Parents from Low-Income Families. Children, 10(5), 872. https://doi.org/10.3390/children10050872

[22] Themapagina kinderen en jongeren: 12 t/m 24 jaar. (z.d.). Sport en Bewegen in Cijfers. https://www.sportenbewegenincijfers.nl/verdiepend-onderzoek/themapaginas/kinderen_jongeren/12_24_jaar

[23] KNVB. Amateurclubs toekomstbestendig. https://www.knvb.nl/assist-bestuurders/goed-besturen/amateurclubs-toekomstbestendig

[24] Van Stam, W., Brandsema, A., & Van Lindert, C. (2019). Stappenplan voor het monitoren en evalueren van de inzet van buurtsportcoaches. Mulier Instituut.

[25] Bouckaert, G. & Auwers, T. (1999). Prestaties meten in de overheid. Leuven: die keure

[26] Lokale Sportdeelname Index NOC*NSF. https://nocnsf.nl/wat-doet-nocnsf/sport-in-nederland/sportonderzoek/onderzoeklokale-sportdeelname-index

[27] Verenigingsmonitor NOC*NSF. https://nocnsf.nl/wat-doet-nocnsf/sport-in-nederland/sportonderzoek/sportonderzoekverenigingsmonitor

Sport en bewegen voor iedereen!

In onze bruisende sportgemeente is iedereen in beweging!

Sportbeleid Weststellingwerf 2025-2029

Eigenaar: Gemeente Weststellingwerf

Datum van publicatie: donderdag 22 mei 2025

Contactinformatie gemeente Weststellingwerf:

info@weststellingwerf.nl

14 0561

Sport en bewegen voor iedereen!
In onze bruisende sportgemeente is iedereen in beweging!

SPORTBELEID WESTSTELLINGWERF 2025-2029

gemeente
Weststellingwerf